

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

Sectio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

DISPUTATIO XII.

De quario effectu excommunicationis, qui est priuatio diuinorum officiorum, & aliarum rerum sacrarum.

RAT E R sacramenta, & sacrificium, sunt in Ecclesia alia diuina officia, & res diuinæ seu sacræ, quarum participatione priuatur etiam is, qui excommunicatur, maiori ligatus est, & ideo de iis in speciali est dicendum. Et primò de diuinis officiis sub quibus auditionem Missæ comprehendimus. Deinde de rebus sacris, ut sunt templa, & alia huiusmodi, ubi etiam in speciali dicendum erit de priuatione sepulture sacræ.

SECTIO I.

Vtrum excommunicatus priuetur omni participatione externa sacrificij Missæ, & sub qua pœna.

Vponimus tanquam certum, excommunicatum ex vi censuræ priuatum esse omni communicatione Ecclesiastica in rebus diuinis; id enim in iure expressum est, c. *Responsio*, & c. *Alma mater*: eod. tit. in 6. Inter has vero res diuinas primum locum obtinet sacrificium Missæ, & ideo hoc præcipue hic explicandum proponimus: de cæteris vero diuinis officiis dicemus scilicet. Tribus autem modis potest quis priuari hoc sacrificio. Primo, ne illud per se ipsum offerat, quæ priuatio pertinet ad solos sacerdotes: de qua dictum est dictu. præcedente, quia est eiusdem rationis cum priuatione actus administrationis sacramentorum. Secundo priuari quis potest hoc sacrificio, ne pro ipso offeratur, & hoc pertinet ad priuationem suffragiorum, de qua disputatio secunda dictum est. Tertiò priuari potest excommunicatus participatione seu communicatione huius sacrificij, quantum ad externam communicationem, quæ est per assistentiam, ministrantem, seu cooperationem ad tale sacrificium.

Dico ergo primo, excommunicatus ex vi censuræ directe prohibetur ne sacro interesse, aut inferuire possit. Probat, Tum quia excommunicati generatim priuantur omni excommunicatione fidelium, cap. *de sent. excom. c. Nihil*, c. *Engeltrudam*, etiam aliis 11. q. 3 nam vna ex præcipuis communicationibus, & maxime in sacris inter fideles est in eo, quod ad hoc sacrificium peragendum conueniunt, cum etiam quia hac specie priuantur in c. *Illud*, de Cleri. excom. ministr. & c. *Is qui*, c. *vt. de sent. excom. in 6. & c. Episcoporum*, de Priu. in 6. hæc autem prohibitio primo ac per se cadit in eum, qui est censura ligatus: ergo ipse maxime est, qui tenetur se separare ab huiusmodi actu, seu excommunicatione sacra. Quo fit, ut ex sententia omnium transgressio huius prohibitionis in ipso excommunicato sit peccatum mortale ex genere suo: quia materia est grauis, & circa rem valde sacram. Fit etiam, ut hæc prohibitio nunc locum habeat in omni excommunicato non denuntiato, quia ut sæpe dictum est, per Extrau. *ad eu. tanta*, nihil concessum est ipsi excommunicato. hic autem actus, de quo nunc agimus, ad illius tantum commodum spectat, nec propter alios concedi potest.

Solum fingi potest casus, in quo sacerdoti non excommunicato necessarium sit celebrare, & non ha-

A beat ministrum aliquem nisi huiusmodi excommunicatum non vitandum: tunc enim licitum videtur sacerdoti induci alium ut sibi ministraret: quia non tenetur illum vitare, & alioqui habet sufficientem causam, ut ab eo petat tale ministerium. Ex quo fit consequenter, ut ipse excommunicatus in eo casu non peccet ministrando: quia non est fauor illius, sed alterius, quod est probabile iuxta doctrinam datam in scilicet. vlt. præcedentis disputationis: nam hoc ministerium minus graue est, quam sacramenti administrationi, vel celebratio, unde ex minori etiam causa, vel necessitate honestari poterit: quanquam rarius possit huiusmodi casus accidere. Præter eum autem nullus est, in quo excommunicatus possit excusari à culpa propter huiusmodi communicationem exceptis illis duobus generalibus principiis, scilicet ignorantia seu necessitate ac violentia: de quibus in superioribus dictum est. Propter hanc vero culpam nullam inuenio specialem pœnam iure impositam: non enim incurritur noua censura, nam, licet qui communicat cum excommunicato, incurrat censuram excommunicationis saltem minoris, ipse tamen excommunicatus alius communicans, illam non incurrit, quia ei imposita non est. Et argumentum à simili vel à pari in hac materia efficaciæ non est, ut sæpe dixi.

Incurratne irregularitatem excommunicatus Missam audiendo.

Nequè etiam propter hoc delictum irregularitatis incurritur, quia in iure lata non inuenitur. Audire namque Missam non est actus ordinis, pro quo solum irregularitas imposita est. Excipitur tamen iuxta communem sententiam, quando ipse excommunicatus non solum audit Missam, sed etiam auctoritate sua in causa est, ut Missa coram ipso celebratur, ut notat Couar. in c. *Alma*, p. 1. §. 6. in fine cum Gloss. in Clem. 2. verb. *Celebrare*, de Priuilegiis & Abb. in c. *Illud*, nu. 8. de Cleri. excommunicato ministrante, Hostien. ibi. nu. 12. & cap. vlt. de except. Prælat. num. 2. Fundanturque in dicto c. *Illud*, quoniam ibi dicitur non excusari quendam Episcopum excommunicatum, qui sub spe veniæ diuinæ sibi fecerat celebrare, quominus pœnam, quam canon infligit, incurrat. Sed obici potest primo ex illo textu nihil efficaciter probari, quia ibi non explicatur, an illa pœna sit irregularitas, & si ponderentur illa vltima verba, *Ei non diximus infligendam*, ex eis videtur colligi non esse sermonem de aliqua pœna, quæ ipso facto incurratur, qualis esse solet irregularitas, sed de aliqua alia pœna per Ecclesiasticum iudicem imponenda qualis est depositio, & alia similis. Vnde alia lectio, quæ ibi in margine notatur, habet, *Pœna quam Canon infligit*, &c. Secundo obicitur, quia de illo Episcopo tria referuntur in illo textu. Primum in §. *Ipse vero*, quod prætextu cuiusdam excusationis diuina officia solenniter celebravit. Secundum, in §. *Illud autem*, quod sub spe veniæ diuinæ sibi fecit celebrari. Tertium ibidem, quod communicationi fidelium se ingessit. Postea vero in fine ita subditur, *Quam eam misericordiam facientes, pœnam quam canon infligit huius qui post excommunicationem præsumperint diuinam celebrare, vel se celebrationi ingesserint diuinorum, ei non diximus infligendam*. In quibus vltimis verbis, non videtur puniri secundus excessus, quod sibi fecerit diuinam celebrari, vel sub illis verbis includitur, *Celebrationi se ingesserint diuinorum*; quæ communia sunt, siue simpliciter Missam audiat, siue eam iubeat coram se dici: ergo non intelligit propter illam causam incurere irregularitatem; alias quocumque modo se ingerat, siue iubens, siue non, illam incurret, quia verba indifferentia sunt, & sine fundamento limitatur ad vnum modum se ingerendi potius, quam ad alium; præsertim cum de vtroque mentione præcessisset. Dicunt aliqui, eum, qui auctor est, ut alius faciat, ita reputa-

Causa in quo excommunicatus sacro interesse potest.

Propter hanc excommunicationem non est iure aliqua pœna imposita.

Prior sententia. Couar. Gloss. Abb. Hostien. Cap. illud de Cleri. excom. ministr. Præcedens sententia impugnatur.

*Euaſio pra-
cluditur.*

*Posterior
ſententia.
Ioan. Andr.
Panor.
Reſolutio.*

*Obiectio.
Fiatne irre-
gularis exco-
municatus
coram alio
excomuni-
cato faciens
celebrare.*

*7
ſolutio.*

Gloſſa.

reputari, ac ſi ipſe faceret, & ideo, qui auctor eſt vt alius celebret coram ſe excom. eadem irregularita- tem incurrere, quam ipſe contraheret celebrando, quia iā celebrat per alium. Sed huiusmodi ratio in preſenti materia inefficax eſt: quia longe grauius eſt delictum ſacerdotis excommunicati celebrantis coram excommunicato: & ideo qui inducit ad ſe- cundum, non cenſetur etiam moraliter committere primum: ergo, etiam ſi daretur locus extenſioni, non recte extenderetur poena impoſita priori delicto ad poſterius. Quapropter Ioan. Andreas, vt Panor. refert, negat in eo caſu incurrere huiusmodi irregularitatem, cuius ſententia in rigore iuris forte poſſet defendi: quia nullo iure ſatis probatur latam eſſe huiusmodi irregularitatem.

Nihilominus à priori ſententia non cenſeo rece- dendum, quia communis opinio omnium etiam re- centiorum eam amplectitur, quod etiam eſt ſignū uſu, & coſuetudine eſſe receptam, ideoque in praxi cenſeo eſſe timendam huiusmodi irregularitatem. Quapropter in illo textu fundari, ſi verba illa *Celebrationi ſe ingererint diuinorum*, ita interpretemur vt non dicatur ſe ingerere celebrationi iſi, qui ſimpli- citer Miſſam audit, ſed qui facit, & iubet vt coram ſe celebretur: nam hic proprie ſe ingerit celebrationi ille aut ſolum auditioni. Suppoſita autem hac in- telligentia videtur textus æquiparare (quoad poe- nam) delictū ſe ingerendi celebrationi, cum delicto celebrandi: ſicut ergo huius poena eſt irregularitas, vt in ſuperioribus tractauimus, explicando præ- ſentem textum quoad hanc partem, ita & alterius poena erit irregularitas.

Dices, hinc ſequi non ſolum eum, qui coram ſe ſed etiam coram alio excommunicato Miſſam facit celebrare, irregularem fore: dummodo ille, qui præ- cipit, excommunicatus etiam ſit. Hoc enim ſuppo- nendum eſt, quia ſi ille non ſit excommunicatus, nō magis fiet irregularis, quam ipſe celebrans, de quo textus ſolum loquitur de excommunicato, qui ſe ingerit celebrationi diuinorum. Primum ergo fun- damentum huius irregularitatis eſt cenſura eius, qui auctor eſt, vt alius coram excommunicato cele- bret. Quod autem facit celebrare coram ſe, vel co- ram alio excommunicato, non videtur variare ra- tionem culpæ, ob quam poena inferitur: nam i- dem interuenit contemptus cenſuræ, idemque mo- dus ſe ingerendi celebrationi diuinorum, quantum ad actiuam celebrationem, quam per alium facere cenſetur: ergo eandem irregularitatem in eo caſu incurrat. Quod ſi hoc admittatur, poterit ulterius inferri excommunicatum ſacerdotem, qui alium facit celebrare, etiam ſi nō coram ſe neq; corā alio excommunicato, ſed absolute, aut priuatiu, aut co- ram non excommunicatis, fieri irregularem, quia tūc etiam ſe ingerit actiue celebrationi diuinorum, & per alium celebrare cenſetur: quod maxime vr- gebit, ſi pro ſe, etiam ſi non coram ſe faciat celebra- ri, quia tunc magis ſe ingerit, & ſit particeps cele- brationis.

Reſpondetur, etiam ſi admittamus hanc irregu- laritatem propter communem ſententiam, non eſſe extendendam ultra terminos eius. At vero auctores illius ſolū dicunt excommunicatum audiendo Miſ- ſam, cuius celebrationi auctoritatem præbet, irre- gularem fieri, vt patet ex Gloſſa in Clement. 2. de Priuilegio. verbo, *Celebrari*, in qua omnes fundati ſunt: & ex dicto cap. *Illud*, quod eſt præcipuum funda- mentum: ſolum enim loquitur de eo, qui fecit cele- brari coram ſe. Et ratio reddi poteſt, quia tunc ſo- lum ſe gerit virtualiter ac moraliter tanquam cele- brans, quia de ratione celebrantis eſt, vt ipſe interſit ſacrificiū, vt per ſe notum eſt: & ideo ſi non faciat coram ſe celebrari, nec ſe gerit virtute vt celebrans, nec ſe ingerit celebrationi, quantum neceſſe eſt ad

hanc irregularitatem contrahendam, licet aliquē concurſum ad celebrationem habere videatur. Et ideo dixi oportere, vt ipſemet, qui alium facit co- ram ſe celebrare, excommunicatus ſit: nec ſatis erit quod inducat excommunicatum ad celebrandum coram ſe, vt ſupra contra Nauar. dixi, quia nemo contrahit irregularitatem ob celebrationem, niſi quia excommunicatus eſt.

Vnde ulterius addo, hanc irregularitatem re- ſtringendam eſſe ad Sacerdotes, ita vt non quiuſ, ſed ſolus Sacerdos excommunicatus faciens coram ſe celebrare, irregularis fiat. Quamuis Gloſſa, Pa- normitanus, Couarruias, & alij ſimpliciter de ex- communicato loquuntur, & Nauarrus ca. 27. n. 244. B expreſſius dicat: *prælatus aut Dominum*, &c. Ratio autem, quæ me mouet, eſt: quia ſi inſpiciamus tex- tum in illo cap. *Illud*, ſolū loquitur de Episcopo ex- communicato, qui coram ſe fecit celebrare: ſi vero conſideremus rationem fundamentalem huius ir- regularitatis, ea eſt, quod iſi, qui facit coram ſe cele- brare, moraliter ſe gerit, ac ſi ipſe celebraret: at ve- ro ſolus Sacerdos celebrans incurrat irregularitatem: ergo etiam ſolus Sacerdos faciens coram ſe celebra- re, illam incurrat. Deniq; cum poena ex ſuo genere reſtringenda ſint, multo magis hæc, quæ obſcuri- ſime ex iure colligitur.

Celebrans coram excommunicato vitando quomodo peccet, quamve penam incurrat.

Secunda pars aſſertionis erat, prohibitionem hanc extendi ad ipſos Sacerdotes non excom- municatos, vt coram excommunicato celebrare non poſſint, & grauiter peccent, ſi contrarium fa- ciant: quia communicatio in diuinis cum excom- municato maxime prohibita eſt omnibus fidelibus, vt ſupra offendimus: celebrare autem coram ex- communicato, eſt communicare cum illo in diui- nis: ergo. Item quia in iure generatim ſtatutum eſt, ne coram excommunicatis diuina fiant, vt patet ex cap. *Is qui*, de ſententia excommunicati. vbi in parti- culari de celebratione eſt ſermo. Idem colligitur ex Clementina 2. de ſententia excomm. Hæc autem prohibitio nunc limitanda eſt ad excommunicatos nominatim, ſeu manifeſtos percuſſores Clerico- rum: nam alios non tenemus vitare: & ita quāuis nobis conſtet eos eſſe præſentes, poſſumus cele- brare: nam licet ipſi peccent aſſiſtendo, qui celebrat, non peccat, nec communicat peccato illorum, niſi illos fortaliſe inducat ſine graui cauſa, aut neceſſita- te, vt ſupra dictum eſt. Tunc autem peccabit, non proprie communicando cum tali excommunicato: nam hoc illi prohibitum eſt: ſed quia inducit il- lum ad malum.

Propter hanc autem communicationem incur- retur excommunicatio minor: quod commune eſt: non vero irregularitas. Idem enim expreſſe cautū eſt in dicto cap. *Is qui*, de ſent. excom. in 6. & ratio in eodem textu non alia redditur, quam quod id non ſit expreſſum in iure. Cur autem in iure non fuerit poſita talis irregularitas, etiam ſi fortaliſis pro alijs ſimilibus delictis poſita ſit, cum pendeat ex arbitrio legiſlatoris, ſufficiens ratio erit, ne tot multiplicen- tur irregularitates. Præterea quod qui celebrat co- ram excommunicato non violat directe cenſuram, & magis ſe habet vt patiens communicationem al- terius excommunicati, ſeu non vitans illam, quam vt per ſe agens contra cenſuram. Quamuis autem in dicto cap. *Is qui*, negetur incurrere irregularitatem ob hanc culpam: tamen in cap. *Episcoporum*, de Pri- uilegio. in 6. cenſura interdicti ponitur in eos, qui pu- blice excommunicatos ad diuina officia, ſeu Eccle- ſiaſtica Sacramenta admittunt: vbi Gloſſa aduertit, hos eſſe vicinos irregularitati: quia ſi ſic interdicti celebrent,

*Reſolutio
data limi-
tatur.*

*Ca. Is cui de
ſent. excom.
Clement. 2.
de ſent. ex-
com.*

10

*Cap. Is qui
de ſent. ex-
com. in 6.*

celebrent, irregulares fient. Veruntamen de hac A
censura interdicti, suo loco dicemus.

*Quid faciendum, si excommunicatus vitandus sa-
cris interesse velit.*

Circa hoc vero solet occurrere difficultas, quid
debeat facere Sacerdos, quando non potest ex-
pellere excommunicatum vitandum ab eo loco, in
quo sacrificaturus est. In qua re dicendum est, si Sa-
cerdos tunc nondum inchoauit Missam, debere po-
tius illam omittre, quam coram excommunicato
celebrare. Ita docent omnes, & a fortiori patebit ex
dicendis. Si vero Missa iam est inchoata, & excom-
municatus vitandus superuenit, & vult ei interesse,
sistendum est, & excommunicatus monendus, vt
recedat: vt colligitur ex Clementina 2. de Sententia
excommuni. ibi: *Instantibus etiam celebrantibus exant:*
& infra: *A celebrantibus moniti vt exeant*, Et ibidem
nova excommunicatio Pontifici reservata fertur in
eos, qui cum sint publice excommunicati, & ab ipsis
celebrantibus in Ecclesiis, vt exeant moniti, remane-
re præsumperint. Quod si hæc admonitio, & obli-
gatio non sufficiat, adhiberi potest vis, & coactio
absque villa iniuria, quia illa potius est defensio Ec-
clesiasticæ immunitatis, adeo vt etiam si excommuni-
catus, qui exire non vult, sit Sacerdos, possit per
vim expelli absque violatione canonis, si quis suade-
re: & ideo ad ostiarii munus pertinere dicitur eiice-
re excommunicatos. Et à simili optime confirmari
potest ex cap. *Veniens*, de Sententia excommuni. Et
huc etiam spectat antiqua consuetudo, quod Dia-
conus in Missa clamare solebat, vt qui non commu-
nicarent, exirent. quam etiam miraculo, seu reuelatione
aliquando confirmatam esse refert Gregorius
II. Dialogor. capit. 23. At vero si excommunicatus
expelli non possit, distinguendum est: aut enim per-
uenit ad Canonem, seu consecrationem, aut
non. Si nondum peruenit, est, omittenda est po-
tius Missæ perfectio, quam perficienda coram ex-
communicato. Quod etiam colligitur ex Clemen-
tina 2. ibi: *Ex quo frequenter contingit, quod non sine Dei
offensione ac populi scandalo, ipsa Missarum solennia reman-
ent inexplata.*

At si Sacerdos iam Canonem inchoauit, debet
Missam absolueri vsq; ad speciem summptionem:
quia sacrificium nulla ratione debet imperfectum,
seu inchoatum relinquere, vt superiori tomo latius
probatum est disputatione 85. sectione 1. Et in his
conueniunt Doctores, vt videlicet apud Gabrie-
lem in 4. distinct. 16. quæstione 3. articulo 3. dub. 2. So-
tum dist. 22. quæst. 1. art. 4. post secundam conclusio-
nem. Antonium tractatu de excomm. capi. 79. nu. 4.
Horis Canonis, capit. 16. numer. 60. Glossam cum
Doctoribus in dicta Clementina 2. de Sententia ex-
communi. solum est quedam differentia notanda:
nam Glossa, Antonius, & alij, quos sequitur Na-
uarrus in Summa cap. 72. numer. 23. nihil amplius
requirunt, nisi vt Canon inceptus sit. At idem Na-
uarrus cum Innocentio in capit. *Nuper*, de Sententia
excommunicationis: & alij dicunt, necessarium esse,
vt consecratio inchoata sit, quia antea non est in-
choatum substantiale sacrificium: sed omnes sunt ce-
rimonie, & orationes quasi præparatorie ad sacri-
ficium: & ideo si consecratio inchoata non est, quã-
uis intermitteretur officium, & omittatur Missa, non
relinqueretur imperfectum sacrificium: cum in-
choatum non sit quoad substantiam: quoad acci-
dentia vero à principio Missæ inchoatur quare sem-
per omitti poterit vsque ad consecrationem exclu-
sive. Quia illa differentia secundum mag. s. vel mi-
nus, seu secundum maiorem distantiam, vt pro-
pinqutatem ad consecrationem, non refert: nec sa-

Atis est, vt inducat obligationem inchoandi, & per-
ficiendi substantiam sacrificij: quia de hoc neque di-
uinum præceptum extat, neque Ecclesiasticum tam
grauæ, quam est præceptum de vitando excommu-
nicato in diuinis, & maxime in Missæ sacrificio.
Res est quidem dubia, & ex vtraque parte probabi-
lis, quia nullum de hoc habemus ius expressum: &
duo præcepta ibi concurrunt: vnum de vitando ex-
communicato, aliud de perficiendo sacro officio
inchoato (non est enim dubium, quin per se loquen-
do præceptum hoc sit etiam ante inchoatam conse-
crationem: quod proinde grauius obligat, quo pro-
pinquius ad consecrationem acceditur) & quia in-
choato canone, iam propinquissime acceditur ad
mysterium: ideo postquam ille inchoatus est, gra-
uior reputatur obligatio perficiendi Missam, vt in-
telligi potest ex iis, quæ de canone differuimus præ-
cedenti tomo, disputatione 82. sectione tertia. Vn-
de cum vtrique etiam sint varia Doctorum iudi-
cia, liberum erit Sacerdoti, quam voluerit partem,
elicere.

Diuus Thomas autem in simili casu tutius dicit
esse Missam omittre, scilicet quando ipsismet Sa-
cerdos recordatur se esse excommunicatum, vt pa-
ter 3. part. quæst. 84. articulo 6. ad 2. Et hæc addenda
sunt iis, quæ ibi scripsi disputatione 68. sectione 7.
& disputatione 85. sectione 2. Maior enim obligatio
est in Sacerdote non sacrificandi, quando est ex-
communicatus, quam non sacrificandi coram ex-
communicato. Si ergo ante inceptum canonem re-
cordetur se esse excommunicatum, omittre debet
Missam, si absque graui scandalo aut infamia id fa-
cere possit, vt diuus Thomas supra aduertit: vel nisi
facile possit inde absolutionem obtinere: si vero
iam consecrationem inchoauit, perficere debet
substantiam sacrificij, vt idem diuus Thomas, &
cum eo omnes docent. De illo vero tempore inter-
medio à principio canonis, Te igitur clementissime
Pater, vsque ad consecrationem, res est vtrunque
dubia: tutius tamen videtur, etiam tunc Missæ sa-
crificium omittre, iuxta diui Thomæ sententiam.
Ad eundem ergo modum opinabimur in præsen-
ti casu, quanquam enim vt dixi, non sit omnino ead-
em ratio: quia grauius est celebrare excommuni-
catum, quam coram excommunicato: est tamen si-
militudo sufficiens, vt idem iudicium ferendum
censeamus.

Denique addunt Doctores, in prædicto casu post
summptionem sacramenti, quod reliquum est Missæ,
non esse coram excommunicato absolendum:
sumptio enim vel est de essentia sacrificij, vel mul-
tum pertinet ad substantiam eius; & ideo saltem
vsque ad illam peragendum est sacrificium: cap. *Re-
latum*, de Consecrat. distinct. 2. & quia peragi debet
decenti, & conuenienti modo: ideo nihil omitti de-
bet eorum, quæ in tota illa actione vsque ad sum-
ptionem Sacramenti fiunt; post peractam vero
summptionem, cum iam omnino, & indubitanter to-
ta substantia sacrificij consummata sit, si adhuc ex-
communicatus recedere nolit, in sacrificium, vel ali-
um conuenientem locum recedere debet Sacerdos,
& ibi cætera perficere. Quod quidem non inuenio
in aliquo iure specialiter præscriptum; sed ex illo
principio generali colligitur ab authoribus. Quod
coram excommunicato non sunt sacra officia per-
agenda; nam ab hac regula solum excipitur illud sa-
crum ministerium, quod necessarium est ad sacri-
ficium inchoatum perficiendum; cum ergo id, quod
post summptionem sequitur, necessarium non sit ad
perfectiorem sacrificij, non erit coram excommu-
nicato dicendum, sed vel omittendum, vel alio con-
uenienti loco perficiendum.

Vltima pars propositæ assertionis erat, prohibi-
tum esse ex vi censuræ, nec cum excommunicato in-
audienda.

*Di. Thom.
D. bium ius
censuræ de Sa-
cerdote qui
dicit celebrat,
recedat: ut
se esse ex-om-
municatum
expediat.*

14

*15
Licetne si-
mul cum eo*

communicato
quando Mis-
sam audire.

Ratio dubii.

Prima sen-
tentia.
Durandus.

16
Vera sen-
tentia.
Paludanus.
Soto.
Caietanus.
Syluest.
Nauar.
Innocen.

audienda Missa alij communicent, id est, ne simul cum eo eandem Missam audiant. Quæ pars non est ita certa sicut præcedens, quia non est in iure expressa: sed colligitur solum ex illo generali principio quod cum excommunicato communicandum non est, præsertim in diuinis. Dubitari autem potest, an illa conditio Missæ, vt sic dicam, sit communicatio in diuinis: inter faciendum enim rem sacram, & audiendum est quædam communicatio: quia & ille, qui audit, offert per Sacerdotem, & Sacerdos eiusmet oblationem principaliter offert. Item Sacerdos veluti ministrat ei, qui audit, & hic fruitur ministerio eius. At vero inter audientes inter se nulla videtur esse communicatio, quando sunt pure audientes, & nullo modo ministrantes: nam si aliquo modo ministrant, & cooperentur Sacerdoti, iam tunc saltem mediate communicabunt: quando tamen vterque est pure audiens, licet vnusquisque cum Sacerdote communicet, non tamen inter se: quia nec vnus audit alium, nec loquitur cum alio, nec ministrat alteri. Nec sequitur, si ambo communicant cum tertio, communicare inter se: sicut non sequitur, si duo sunt amici vni tertio, esse etiam inter se: & multa possunt vniri in tertio, que non vniuntur inter se, nisi per accidens, & quasi extrinseca denominatione. Vnde Durandus in 4. dist. 18. quæst. 5. num. 7. sentit, hanc in rigore non esse communicationem, adhibetque alia exempla tam ex diuina, quam humana communicatione: nam si duo accedant ad communicandum, quorum vnus sit excommunicatus, non alter, & Sacerdos vtriusque det Eucharistiam, licet ipse Sacerdos peccet, & communicet cum excommunicato: alter vero, qui Eucharistiam sumit, non communicat cum illo. Et similiter, quamuis Ioannes non excommunicatus simul salutet Petrum non excommunicatum, & Paulum excommunicatum, etiam si Petrus salutet Ioannem, non propterea dicetur communicare cum Paulo excommunicato.

Nihilominus contraria sententia communiter recepta est: tenet eam Paludanus dist. 18. quæst. 6. Soto dist. 22. quæst. 1. art. 4. Caietanus verbo Excommunicatio maior, cap. vlt. in fine. Syluester, Excommunicatio, 5. Nauarrus in Summa, ca. 27. num. 19. cum Innocentio in cap. Nuper, de Senten. excomm. & ipse Durandus non audet omnino ab hac sententia recedere: Quia in talibus (ait) non sunt relaxanda habenda in elusionem interdictionis Ecclesiæ: ideo nemini consulerem, quod audires diuina, præsentem excommunicato ad audiendum. Ratio vero est, quia iuxta communem vsum, & sensum Ecclesiæ, hæc coniunctio fidelium ad idem sacrificium suo modo offerendum, vel ad eandem mensam spirituales est quædam exterior significatio mutæ vnionis, & coniunctionis in eodem corpore, à quo præcisus est excommunicatus: & ideo illa est communicatio prohibita inter alias ex vi censuræ excommunicationis. Quo fit, vt si inchoata etiam consecratione Missæ excommunicatus adueniat, alij, qui audiunt, exire, seu eam relinquere teneantur, relicto solo ministro, qui Sacerdos infert: quia in eis non procedit ratio de perficiendo sacrificio: & ideo statim obligatur vitare communicationem cum excommunicato, quod sentiunt authores citati. Oportet autem, vt omnes aduertunt, vt excommunicatus ad sit formaliter (vt sic dicam) ad audiendam eandem Missam: nam licet ibi, vel prope ad sit aliud agens, non propterea communicabitur cum illo. Et idem est, si in eadem Ecclesia audiat aliam Missam: quia tunc cessat supra dicta ratio: quod non solum procedit inter audientes, sed etiam inter Sacerdotem dicentem, & excommunicatum: nam licet excommunicatus in vno altari eiusdem Ecclesiæ Missam audiat, non propterea communicabit cum illo Sacerdos, qui eodem tempore in alio loco eiusdem Ecclesiæ Missam dixerit. Hæc autem communicatio coaudientium eandem

Missam est minima omnium, quæ esse possunt respectu talis rei: & ideo non habet peculiarem penam impositam, præter excommunicationem minorem: & fortasse potest à mortali culpa excusari, si fiat sine vlla inductione, vel cooperatione, & sine contemptu, aut scandalo: & præsertim, si aliqua necessitate, vel pietatis specie fiat.

SECTIO II.

Quæ sint alia diuina officia, quibus excommunicatus priuatus est, & sub qua pena.

SECUNDA, & quasi fundamentalis regula in hac materia est, excommunicatum eodem modo priuatum esse participatione, aut communicatione in aliis diuinis, & Ecclesiasticis officiis. Hæc assertio certa, & communis omnium, habet eadem fundamenta, quæ præcedens conclusio, & eodem modo, ac per eadem membra exponenda est. Est enim hic sermo de communicatione externa: nam de interna, scilicet quoad fructum imperationis, vel satisfactionis participandum, iam satis dictum est Communicatio autem illa exterior, etiam hic intercedere potest quatuor modis supra tractatis, scilicet, vel quia ipse excommunicatus per se facit, aut ministrat, & cooperatur diuino officio solenni, & publico: vel quia illa assisist, vel è conuerso, quia non excommunicatus coram excommunicato diuinum aliquod officium facit: vel denique quia cum excommunicato simul assisist diuino officio. Et his omnibus modis procedit hæc prohibitio, sicut de officio Missæ dictum est. Et cum eadem proportionem nunc est applicanda ad excommunicatos vitandos, vel non vitandos: nec oportet eadem hic repetere. Nonnulla vero hic in particulari explicanda super sunt.

Quæ sint diuina officia, quibus excommunicatus priuatus.

Primo enim declaratum est, quid nomine diuinorum officiorum intelligendum sit: & quod ministerium circa illa prohibitum sit ipsi excommunicato. Ad quod breuiter responderetur, (secluso officio Missæ, de quo iam dictum est) in primis sub eo nomine comprehendi canonicum officium septem Horarum, quæ in Ecclesia publice recitantur. Deinde publica processio, ad quam populus fidelis concurrit. Omnis item publica oratio, aut benedictio, aut similis caremonia Ecclesiastica, quæ ex eius, vel Christi institutione solenniter fit, & semper est annexa alicui ordini clericali, vt est Euangelium, vel Epistolam solenniter cantare, aut proprium munus cuiusvis inferioris ordinis solenniter, & ex officio exercere. Item aquam, oliuas, aut candelas solenniter benedicere, & multo magis chrisma conficere, vel oleum sanctum benedicere, & similia. Quæ probantur partim ex consuetudine, & communi sensu Ecclesiæ, partim ex communi interpretatione Doctorum, quia hæc omnia sub diuinis officiis comprehenduntur cum de hac materia loquuntur: partim etiam ex iuribus, quæ omnia illa officia diuina, quæ sunt propria alicuius ordinis clericalis, & ita instituta sunt, vt à ministro publico Ecclesiæ ad illud opus consecrato, feri solenniter debeant, sub hac voce in præsentem materia comprehendunt, vt colligitur ex caput, Si quis Episcopus, 4. cum alijs 11. quæst. 2. & cap. 1. & cap. Is cui, de Sententia excommunicat. in 6. & cap. 1. de Sententia, & re iudic. in 6. & ex particularibus exemplis statim tractandis id magis constabit.

Non

Non comprehenditur autem, proprie loquendo, sub hac voce sacra concio. Nam certum est posse excommunicatum sacra concioni interesse, vt expresse statuitur in capit. *Responsio*, de Sententia excommunicationis, vbi concionari excommunicatis permittitur: *dummodo eis nullum diuinum officium celebretur*. Ex qua partitione in omni proprietate sermonis constat, concionem non esse diuinum officium, neque partem eius: & ex se generalem esse tam pro Ecclesie membris, quam pro externis, etiam pro infidelibus. Vnde in Concilio Carthaginensi quarto, cap. 84. sic statuitur. *Episcopus nullum prohibeat ingredi Ecclesiam, & audire verbum Dei, siue Gentilem, siue hereticum, siue Iudaeum: quod est cap. 67. de Consecrat. dist. 1. ergo non est cur excommunicati excludantur*. Dices: omnis sermo, vel communicatio cum excommunicato prohibetur. Respondeo, vt infra ostendemus, quando locutio est ad vtilitatem, & conuersionem ipsius excommunicati, non prohibetur: concio autem ex se ad hunc finem tendit: & ideo neque ipse excommunicatus interesse, neque Ecclesie minister coram excommunicato concionari, neque alij fideles simul cum excommunicato concioni adesse prohibentur. At vero ipse excommunicatus merito censendus erit prohibitus concionari: nam ibi cessat ratio propter quam ei conceditur, vt possit concionem audire: nam qui aliis concionatur, non suam sed aliorum vtilitatem per se loquendo, intendit. Non est autem concessum excommunicato communicare cum alijs propter eorum vtilitatem, nisi forte in extrema, vel graui necessitate, praesertim quia excommunicatus pro eo statu non potest conuenienter illud munus obire: & fortasse potius scandalum, quam fructum consequeretur, moraliter loquendo.

Addit vero Soto supra, hoc procedere de excommunicatis vitandis: nam alij non vitandi non omnino eandem obligationem subeunt, quia neque ipsi peccabunt mortaliter, si ex officio hoc munus obeant, neque alij, si eorum concionibus interfiant. Et hoc quidem posterius absolute, & sine limitatione verum est: quia alij non tenentur vitare huiusmodi excommunicatum in vilo communicationis genere: illud vero prius iuxta superius dicta moderandum est scilicet vt in aliorum fauorem tantum, & ipsis exigentibus suum, vel morali eorum necessitate postulante, & non in suum fauorem se ingerat: est enim hic eadem ratio, quae in praecedentibus. Imo addit Nauarrus in Summa, cap. 27. num. 163. versus *Ordauo infertur*, excommunicatum concionantem, si solenniter, & quasi ex officio ad modum Sacerdotis praedicet, fieri irregulare: quia ille actus est soli sacerdotio institutione diuina adiunctus, licet consuetudine iam sit Diaconatus etiam deputatus: & ideo videtur esse actus ordinis sacri. Sed non existimo verum, quia proprie potius est actus iurisdictionis, quam ordinis. Christus enim dixit: *Pasce oues meas: aut Predicatio Evangelium*: non dedit potestatem ordinis, sed iurisdictionis. Neque iure diuino hic actus requirit ordinem, sed auctoritatem Pastoris: iuxta Paulum 1. ad Corinth. 10. & Innocentium III. in capit. *Excommunicatus*, §. Quia vero, de haeret. Nec iure diuino statutum est, vt solis Sacerdotibus committatur hoc munus, sed id suo tempore statuit Leo I. Papa, Epistol. 63. capit. *Adiucimus*, 16. quaestione 1. Iam vero Diaconibus generaliter, & alijs interdum specialiter conceditur. Et quamuis fere semper solis Clericis concedatur, non tamen quia sit actus ordinis, sed quia per illos & securius, & decentius sit, iuxta cap. *Sicut in vno*, de haeret. Vnde in necessitate laico etiam committi potest.

Sed an sit idem dicendum de lectione praesertim sacra, vt Theologiae, vel diuinae scripturae: nam aliqui eodem modo loquuntur de lectione, & concio-

Fr. Suarez tom. 5.

ne. Et quidem quantum ad hoc, quod non contineatur sub officio Ecclesiastico, nec communicatio in illa sit communicatio in sacris, manifesta res est: quantum vero ad illam qualemcumque communicationem quae in illa interuenit, videtur esse nonnulla diuersitatis ratio. Primo quidem, quia de concione habemus expressum, non vero de lectione. Deinde ex fundamento illius iuris, quia concio per se ordinatur ad effectum, & conuersionem hominis: lectione vero ad intellectum. Vnde illa est medium per se conferens ad finem excommunicationis, non vero haec: & ideo licet illa non prohibeatur ex vi excommunicationis, non recte idem inferatur de hac. Quocirca de ipso excommunicato dicendum cenfeo, non posse se intromittere huic muneri: neque dicendo, neque audiendo: nam excommunicato & communicare, & quantum in ipso est, communicari, prohibitum est, ex capit. *Illud*, de Clerico excommunicato. ministr. haec autem communicatio magna est inter humanas, etiam si proprie diuina non sit. Quod tamen, quoad excommunicatos non vitandos, cum moderatione saepe posita intelligendum est: nam si ex officio teneatur docere, & non possit per alium satisfacere suo muneri, in gratiam boni communis, quod semper quasi exigit ius suum, posset suum munus exercere. Alij vero, qui non sunt excommunicati, non tenebuntur cessare, aut intermittere hoc officium propter praesentiam excommunicati. quia, nec magister, nec condiscipuli tenentur lectionem omittere, eo quod aliquis audientium excommunicatus sit: quia reuera, neque humano modo loquendo, communicant cum illo: neque in hoc est aequiparanda haec actio cum coassistencia in Missa, vel alio officio sacro: quia non ita vniuntur auditores, per modum vnius corporis politici ad cooperandum in vna actione, sicut in alia. Imo addit Soto, posse Doctorem respondere discipulo excommunicato interroganti super lectione: quod ego non facile concederem, nisi interrogatio esset talis, vt responsio posset ad vtilitatem animae, & conuersionem eius ordinari: quia illa communicatio iam indiuidua, particularis, ac mutua, quae, vt infra videbimus, prohibita est, nisi in casibus a iure expressis.

Omissis ergo his muneribus, quae non sunt officia Ecclesiastica, circa haec videndum sequitur, quod ministerium prohibitum sit, excommunicato in his officiis. In quo breuiter dicendum est, in primis prohiberi omnibus Clericis, ne solenniter, & ex officio ministrent in aliquo munere sacro ad suum ordinem pertinente, neque in aliqua parte eius, quod est manifestum ex iuribus supra citatis. Deinde prohibitum est omni excommunicato, ne laicorum more ad huiusmodi officia cooperetur: quia etiam est communicatio quaedam in rebus diuinis. Vtroque autem modo peccatum mortale committit excommunicatus in his diuinis officiis ministrando, vt communis sententia Theologorum in 4. distinctione 18. praesertim D. Thomae quae 2. articulo 4. quae 3. ad 1. & quodlib. 11. articulo 9. Durandi quae 5. Gabrielis quae 3. dub. 4. Caietani 1. 2. quae 6. 96. articulo 4. & in Summa, verbo *Excommunicatio maior*, cap. penult. & vltim. Adriani quae 3. de Clauib. & quodlib. 1. articulo 3. Soti distinct. 22. quae 1. articulo 4. Couarruiae, qui refert alios cap. *Alma*, part. 1. §. 2. & 3. & §. 7. num. 5. Nauarri in Manual. cap. 25. num. 23. Et sumitur a fortiori ex capit. *Significauit*, de Sentent. excommuni. & capit. *Sacris*, de his, quae vi: & alijs, quae habentur 11. quae 3. Ratio vero est, quia actiones, quae per se primo, & directe prohibentur excommunicatis, sunt haec sacra & publica. Est etiam haec materia ex se grauis, & habens magnam deformitatem: quia excommunicatus est quasi membrum abscissum ab Ecclesia: & ideo absurdum

Num excommunicato interdum sit lectione praesertim sacra.

Haec sacra actiones prohibentur excommunicato sub graui culpa.

D. Thom. Dur.

Gabriel. Caietanus. Adrian. Soto. Couarr. Nauarr.

furdum est, quod ad sacras, & publicas functiones peragendas se ingerat. Hoc vero peccatum grauius est in Clerico ministrante solenniter, quam in laico, vel in Clerico, qui more laici priuatim ministrat: & concurrit. Ita sentiunt citati Doctores, colligitur ex citatis iuribus, & ex iis, quæ in sequente illatione asseremus. Estque euident, tum ex circumstantiis ipsius actionis, & ministerij, quod eo grauius est, & magis sacrum, quo fit à persona vt specialiter consecrata ad illud munus: tum etiam ex circumstantia ipsius personæ, quæ ratione sui muneris tenetur & magis Ecclesiæ obedire, & sanctius huiusmodi ministeria exercere.

Clericum excommunicatum publice exercentem ministerium sacrum sui ordinis, fieri irregularem: non autem si laicorum more aliquid faciat.

Atque hinc factum est, vt quilibet Clericus excommunicatus exercens solenniter ministerium sacrum suo ordini annexum, habeat ipso iure impositam irregularitatis poenam: si autem laicorum more aliquid huiusmodi faciat, nullam incurrat poenam: præter excommunicationem minorem. Hoc posterius certum est, quia nulla alia poena pro hoc excessu in iure inuenitur. Prior autem pars communis est, & præcipue colligitur ex toto titulo de Clerico excommun. ministr. de quo multa diximus superius agentes de administratione Sacramentorum: & ostendimus iura, quæ de hoc loquuntur, in eo sensu communiter interpretata esse, & vlti recepta: ergo dubitandum non est de hac irregularitate: nam iura idem sentiunt de administratione solenni in aliis officiis diuinis, ac in celebratione Missæ, vel aliorum Sacramentorum, vt constat ex capit. Si quis Episcopus, 4. 11. quæst. 3. ibi: Siue Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus facere oblationem aut matutinum, aut vespertinum sacrificium, quasi in officio suo agere sicut prius præsumpserit, &c. & ex capit. 1. de Sentent. & re iudicata in 6. ibi: Si suspensus durante damnabiliter ingesserit se diuinis, irregularitatem laqueos se inuoluet. Quod magis explicatur in cap. 1. & cap. 1. de Sentent. excommun. in 6. dum dicitur: Si diuinis se ingerat, in suo agens officio, sicut prius. Nam illa verba generalia sunt, & ita omnia ministeria Ecclesiastica, quæ solenniter, & ex officio fiunt, comprehendunt: vt notauit Glossa in dicto cap. 1. de Sententia excommun. in 6. verb. Sicut prius, & Innocentius ibi numer. 4. Abbas cap. 2. numer. 7. de Cleric. excommun. ministr. & fere per totum illud titulum. Nauarrus capit. 27. numer. 163. & 244. & Couarruias in ca. Alma, part. 1. §. 8. Maiolus lib. 3. de Irregularit. capit. 21. & declaratur breui discursu facto per omnes ordines, & nonnullos actus eorum.

Et primum de minoribus, de quibus maius posset esse dubium: id asserunt Doctores citati, eo quod in dicto cap. 2. generaliter dicitur: Si quis Presbyter, aut alius Clericus: nam appellatione Clerici veniunt omnes in minoribus ordinibus, vel aliquo eorum constituti, vt ibi notat Panormitanus n. 10. & est per se manifestum. Maius dubium esse posset, quia in eo textu non fit mentio irregularitatis: tamen iam dixi poenam, quæ in illo & aliis textibus insinuat, iam esse sufficienter declaratam irregularitatem. Dubitare tamen aliquis potest, quia nomine Clerici etiam comprehenditur ille, qui solum primam tonsuram habet, cap. Cum contingat, de grate, & qualitate. Dicendum vero est: primam tonsuram non esse ordinem, neque habere aliquod officium Ecclesiasticum: solenniter exercendum sibi annexum: & ideo ad huiusmodi Clericum irregularitatem hanc non pertinere: nam distributio de-

bet esse accommodata, & ita comprehendit omnes Clericos habentes ministerium solenne suo ordini annexum.

Sed tunc difficile est explicare, quando censendi sunt huiusmodi Clerici minores ita solenniter ministerium suum peragere, vt si excommunicati sint, irregularitatem incurrant. Et ratio difficultatis est, quia nihil ab eis fit, quod tam in substantia, quam in modo, non possit fieri, & sepe fiat absque culpa ab eo, qui talem ordinem non habet. Solum autem dicitur Clericus exercere Ecclesiasticum munus tantum minister ex officio, quando ita illud exercet, vt à nemine non habente talem characterem possit tali modo licite exerceri: quia enim alia ratione discernere possumus ministerium clericale à non clericali, & ex officio, seu solenne à priuato? Antecedens declaratur: nam ad Acolythum v.g. spectat accensos cereos ferre, & vrcelos aquæ, & vini ministrare, cap. Acolythus, 23. distin. & non habet aliam solennitatem in suo ministerio, nisi quia in Missa solenni, & cum aliquibus vestibus sacris illud exhibet: totum autem hoc fit passim in Ecclesia per eos, qui nullum ordinem habent, vel ad summum primam tonsuram: quod licite fieri iuxta Ecclesiæ consuetudinem docuit diuus Thomas in 4. distin. 24. quæst. 2. arti. 2. ad 9. & nihil distinguit in ministerijs horum inferiorum ordinum, quod fiant solenniter, vel non solenniter: sed quid ab his ordinariis ex officio fit, docet fieri posse per eos, qui non habent tale officium, vel talem ordinem. Et idem sentit Antoninus 3. part. tit. 28. cap. 1. Vnde in §. 1. refert quendam Guilhelmu dicentem, constitutum in minoribus ordinibus, & excommunicatum exercendo officium suum, etiam cum solennitate, non fieri irregularem: quia iura de eo non loquuntur, & poenæ sunt restringendæ. Quæ ratio passim probat, quia iura generalia sunt. Ipse vero Antoninus ab ipsa sententia non discedit.

Et quidem secundum Ecclesiæ præsentem usum probabilissimum mihi est, raro, vel nunquam incurri hanc irregularitatem: quia vix aliquid, aut aliquo modo faciunt Clerici constituti in solis minoribus ordinibus: quod laici non consueuerint facere. Est autem generalis regula Doctorum, etiam si sit Clericus, qui ministrat, si tamen illud ipsum, & cum eadem solennitate posset fieri à laico, non fieri irregularitatem: quia non censetur operari vt minister ad id deputatus per characterem, quandoquidem sine characterem idem facere posset. Quamuis autem frequentius hoc ita fit, contingere possunt casus, seu euentus, in quibus hæc irregularitas contrahatur. In Acolythis, v.g. si in aliquo solenni officio, vel ob dignitatem personæ celebrantis, vt si sit Episcopus, vel etiam Summus Pontifex: vel ob loci amplitudinem, aut receptum usum, sint peculiare vestes sacræ determinatæ ad munus Acolythi exercendum, quibus vt non possunt, neque in tali officio solenniter ministrare, nisi qui talem ordinem susceperunt, tunc Acolythus excommunicatus sic ministrans, irregularis fiet: quia tunc reuera operatur vt minister ex officio consecratus. Idem censorem de Exorcista, si veste sacra indutus exorcismos Ecclesiæ super energumēnos excommunicatus proferret: nam tunc plane vteretur potestate sibi in ordine data: & sic de reliquis.

Ex quibus facile intelligitur. Subdiaconum incur-
rere hanc irregularitatem, si vestibus sacris indutus in solenni Missa Epistolam canteret: nam tunc maxime exercet suum munus tanquam minister ad id ex officio deputatus: secus vero erit, si absque vestibus sacris aut Missæ inseruiat, aut Epistolam in choro canteret. Nam hoc etiam laici facere consueverunt: vnde non operatur ibi tanquam ministrans in officio suo, quod ad hanc irregularitatem iura requirunt. Et eodem modo, proportionem seruata, sentiendum

Cap. Si quis
Episcopus 4.
11. quæst. 3.
Cap. 1. de
Sent. & re
iudic. in 6.

Cap. 1. de
Sent. ex-
com. in 6.

Gloss.
Innocen.
Abb.
Nauarr.
Couarr.
Maiolus.

2.

Nomine cle-
ricatus non
comprehen-
ditur hic
prima ton-
sura.

Quando
censendi
sunt
minores
clerici
ministerij
suum
solenniter
peragere,
et
irregulari-
tatem in-
currant. Ra-
tio diffi-
cilis.

D. Thomas

Antoninus

Resolutio
dubij.

11

Ob quam
a-
dmonem
ex-
communi-
catus Sub-
dia-
conus, aut
Diaconus,
irregulari-
tatem incur-
rit.

fentendum est de Diacono, cuius ministerium, quia sacratius est, fieri non solet in Ecclesia à laicis, nec sine vestibus sacris, saltem quoad Euangelium cantandum. Et hæc est communis sententia Doctorum, quos citauimus, præsertim Richardi, distin. 18. art. 7. quest. 5. Innocentij, & Abbatis in cap. vltim. de Excelsib. Prælat. Syluestri verbo *Irregularitas*, nu. 15. Nauarri de Horis Canonicis cap. 7. nu. 40. de Presbytero autem, quod attinet ad munus sacrificandi, & ministrandi Sacramenta, supra satis dictum est. Hic solum est addendum, quoties in Ecclesia aliquod munus exerceat proprium Presbyterorum, vel cum ea solennitate, quæ à solis Presbyteris fieri potest, & debet in Ecclesia, irregularem fieri, si excommunicatus id faciat. Exempla communia sunt: siquam benedicat ritu ab Ecclesia præscripto, vel cereos, oliuas, & alia huiusmodi: vel si vestibus sacris indutus, & præmissis orationibus ab Ecclesia institutis aqua benedicta populum aspergat. Item si Hebdomadarij munus in choro exerceat, inchoando officium dicendo Capitulum & orationem, & similia: quæ quia in his omnibus operatur vt ministri ex officio consecratus, cui ratione sui caracteris talia munia reuerentia sunt.

At verò si Sacerdos excommunicatus tantum in choro cantet cum aliis, licet peccet, nõ videtur hæc irregularitatem incurrere: quia illud munus præstare solent non Clerici, etiam superpellicio ornati. Quidam autem hoc limitat nisi Clericus hoc faciat ex officio, quod ante excommunicationem exercebat, & postea exerceat, sicut prius: vt si Canonicus excommunicatus, signo dato, eodem modo cum aliis ad chorum vadat, & publicas præces fundat: quia iura dicunt irregularem fieri Clericum, qui in suo officio ministrat sicut prius. Sed non ex ultimo veram esse hanc limitationem, quia ille Canonicus (& idem est de quolibet alio simili) tunc non ministrat in proprio officio Presbyteri, aut Clerici, sicut prius, sed in officio Canonicici, quod & habere, & exercere potest, qui nullum habet ordinem, quantum est ex vitalis dignitatis: non est autem irregularis, qui in quolibet officio ministrat sicut prius, sed qui ministrat in officio, quod in substantia, vel in modo sit proprium ministerij alicuius ordinis: cantare autem in choro non est tale ministerium, nisi aliqua alia circumstantia adhibeatur, quæ iuxta Ecclesiæ institutionem, aut consuetudinem, ordinem requirat. Et hæc est sententia communis Doctorum quos retuli; & præsertim Canonistarum cum Innocentio, & Abbate in dicto cap. vltimo de Excelsib. Prælatorum.

An Clericus excommunicatus possit aut debeat Horas Canonicas recitare.

Hic vero dubium occurrit de Horis Canonicis, an Clericus in sacris; vel Religiosus professus excommunicatus eas possit, an debeat recitare. Quia non potest diuina officia obire: ergo neq; hoc, quod in recitatione Horarum perficitur. Breuiter tamen dicitur, has easdem Horas posse in Ecclesia dici vel sollemniter, seu publice, vel priuatiu. Priori modo dici non possunt ab excommunicato: & sic procedunt omnia, quæ dicta sunt: posteriori autem modo dici ab eo possunt: quia nõ est prohibitus excommunicatus, quin priuatiu orare possit, & mente, & voce. Neque etiam illi vetitum est, quin possit vt orationibus ab Ecclesia institutis in sua priuata oratione, dummodo in hoc ipso vsu talium orationum non se gerat vt minister publicus Ecclesiæ. Et ideo adnotant Doctores, quando excommunicatus Horas Canonicas recitat, debere omittere salutationem, *Domine vobiscum*, & loco illius dicere, *Domine exaudi orationem meam*: adeo vt si sit Sacerdos, aut Diaconus, dicendo, *Domine vobiscum*, irregularis sit. Fr. Suarez tom. 5.

At: vt aduertit Nauarrus cum communi sententia, dicto lib. de Orat. ca. 7. num. 16, quia iuxta vsum Ecclesiæ ille versiculus à solis Sacerdotibus, vel Diaconibus dici potest, & per se fert personam publicam. Hoc limitandum est, nisi intercedat excusatio à culpa: hæc enim irregularitas, quæ est poena; non incurritur, nisi propter culpam, vt ratio poenæ postulat: & significatur in capit. penult. de Sentent. excommunicat. Et quoniam illa poena grauius est censeo non incurri sine culpa mortali. In hoc ergo potest facile excusari culpa mortalis ex inaduertentia cum leui negligentia, item si fiat ex quadam verecundia sine contemptu, licet fiat aduertendo, ex leuitate materiæ potest esse venialis culpa: quia est actio valde priuata, & nihil fere offendens Ecclesiam. In his ergo casibus non incurritur irregularitas.

Vnde vterius fit, si excommunicatus alias tenebatur recitare officium, non excusari propter excommunicationem, vt notauit Abbas in capit. 2. de Clerico excommuni. ministr. numer. 8. & Nauarrus dicto capit. 7. de Orat. num. 16. & in Summa, cap. 25. num. 102. vbi citat cap. 2. & cap. Illud, de Clerico excommunicat. ministr. Ex quibus nihil ideo circa rem hanc elici posse. Id verò docuit Glossa vltima in cap. Presbyteros, distin. 28. Idem tenet Syluester verbo *Horæ*, num. 4. vbi alia iura refert, quæ ad summum induci possunt à contrario sensu. Idem tenet Couarruias in cap. Alma, part. 1. §. 3. num. 8. & alij infra referendi. Ratio est, quia excommunicatus potest licet Horas recitare, vt ostensum est: ergo si alias habet obligationem, tenebitur: nam excommunicatio non tollit obligationem, neq; aliqua alia probabili ratione excusat. Præterea hæc obligatio est onus quoddam: excommunicatio autem, cum sit poena non confert per se fauorem aliquem, seu immunitatem, vt ait Iureconsultus in leg. Relegatorum, §. Solet, ff. de Interdictis, & relegatis. Alioqui excommunicatus ex sua contumacia commodum reportaret: quod esse absurdum satis per se constat, & à simili colligitur ex cap. Et si necesse, de Donation. inter virum & uxorem. Dices: Hac ratione probaretur Parochum excommunicatum nominatum, ac denunciatum, debere Sacramenta ministrare, & similia opera facere, quæ sunt eius onera: alioqui si ab his excusatur, etiam reportat commodum. Respondetur, negando sequelam: nam iura expresse priuant excommunicatum ministerio, & vsu Sacramentorum: tum quia illud ministerium ex se est publicum, & sit à ministro vt persona publica: tum etiam quia in hoc magis attenditur ad honorem, & reuerentiam ipsius Sacramenti, quam ad onus ipsius excommunicati: tum denique quia licet videatur excommunicatus aliquo modo leuari onere ministrandi, tamen per se, & ex intentione legis potius priuatur honore vel commodo, & ipsamet priuatio est maius onus, quam erat obligatio ministrandi: à qua etiam obligatione non omnino liberatur, cum saltem per alium, & expensis sui beneficij, suæ obligationi satisfacere teneantur.

Sed, quamuis hæc solutio difficultatem nullam habeat, quando obligatio docendi horas nascitur ex sacro ordine, aut professione religionis, quia ille titulus nec tollitur, nec minuitur ex vi censuræ: tamen, quando oritur ex beneficio Ecclesiastico, videri potest nimis rigorosa: quia excommunicatus priuatur fructibus sui beneficij, cap. Pastoralis, in fine de Appellat. & ex eorum perceptione oritur obligatio recitandi officium: ergo consequenter debet hac obligatione carere. Ita quidem asseruerunt aliqui, vt refert Couarruias lib. 3. Variarum, capit. 13. num. 8. circa finem. Contrarium autem verum est, quod ille ibidem docet cum Paludano in 4. dist. 15. quest. 5. art. 1. quod etiam tenent Syluest. Angelus, & alij communiter. Et ratio est, quia ille retinet titulum

Nauarrus

Excommunicatus, qui alias tenebatur officium recitare, ob excommunicationem nõ liberatur illo onere. Abbas. Nauar. Glossa. Syluest. Couar.

Relegatorum, ff. de interdictis. Releg.

Teneatur ne excommunicatus beneficiarius eo titulo officium recitare.

Couar.

Palud. Syluest. Angel.

Arg. Danum

lum beneficii ac possessionem, & solum per eum fiat A quominus faciat fructus suos, & ideo non est cur liberetur onere, & obligatione dicendi officium. Vt enim dicitur in regula iuris in 6. *Dammum, quod quis sua culpa sentit, sibi debet, non aliis imputare.* Imo hæc est poena quam excommunicatio inducit, scilicet, vt excommunicatus priuetur commodo, non vero onere. Sicut etiam qui non relidet, priuatur fructibus, & nihilominus recitare tenetur.

16
An possit excommunicatus cum socio officium recitare, & an ita tacite ut à nemine audiat. Prima sententia.

Sed inquiri rursus potest, an excommunicatus possit huiusmodi officium cum alio socio recitare, vel teneatur solus priuatim dicere. Item an teneatur ita occulte dicere, vt ab aliis audiri non possit. Neutrum enim onus videtur imponendum excommunicato, nam in orationibus priuatis non tenetur se se occultare, sed potest coram aliis eas fundere, & alij coram ipso, vt si simul concionem audiant, in initio simul recitare possunt salutationem angelicam. Idemque facere possunt audito signo, quod ad salutandam Virginem datur: quia, licet signum sit publicum: oratio tamen vniuscuiusque priuata est. Rursus, si excommunicatus velit, v.g. Officium Beatae Virginis recitare, non videtur illi prohibitum, cum alio socio illud dicere: quia illa est oratio priuata, & non videtur prohibitum communicare cum excommunicato in oratione priuata: ergo nec ipsi excommunicato prohibitum est in eadem oratione priuata cum aliis communicare. Adque ita videtur sentire Nauarrus ca. 27. num. 36. §. ad 5. Quod inde confirmatur, quia omnis sermo, vel saluatio que fit ad excommunicatum per modum deprecationis, vel exhortationis pertinentis ad salutem anime eius, non est prohibita: sed huiusmodi consortium in oratione priuata potest esse vtile ad salutem excommunicati, & semper potest ad illum finem ordinari: ergo hac ratione non est prohibitum, vel aliis cum excommunicato, vel excommunicato respectu aliorum. Tunc vltimius excommunicatus recitans officium canonicum, non erat, vt minister publicus: sed priuata oratione: nam propterea non potest dicere, *Dominus vobiscum*, vt notauimus: ergo potest illud cum socio dicere. Et confirmatur, nam, si illud recitaret, absque obligatione ex priuata deuotione, posset cum alio illud dicere: ergo etiam si ex obligatione illud dicat: quia, cum semper se gerat, vt persona priuata, obligatio non potest hoc nouum impedimentum inducere.

17
Vt excommunicatus.

Nauarr.

Covarr.

Nihilominus probabilius est, excommunicatum non posse huiusmodi canonicum officium cum alio dicere, vt expresse notauit idem Nauarrus de Oratione, & hor. canonic. capite septimo, numero decimo sexto, & Covarruias capit. Alma, part. 1. §. tertio, numero octauo, ex illo generali Principio, quod excommunicato omnis exterior communicatio cum aliis fidelibus interdicta est. Dicere autem preces simul cum alio est communicatio quedam: ergo etiam hæc prohibita est in capite. Excommunicatos, 11. quæst. 3. ibi. *Nec cum eis in oratione communicent: & cap. sequent. cum excommunicato neque orare, &c. & in sequent. Qui excommunicauerit, vel orauerit cum excommunicato si laicus est, excommunicetur, &c.* In quibus iuribus sine dubio est sermo de communicatione in oratione priuata: nam coniungitur cum communicatione in cibo, & potu, & communi sermone. Et hæc est communis interpretatio vsu etiam recepta. Vnde non solum in horis canonicis ex obligatione recitandis, verum etiam si ex priuata deuotione dicantur, licitum non est excommunicato vti alterius ministerio, seu iuamine: quod idem dicendum censeo de quocunque alio officio priuato, vt B. Virginis, aut defunctorum, &c. quia illa iura, & generalis ratio de priuatione communicationis in his omnibus procedit. Euasio autem illa, quod talis oratio potest ad salutem excommunicati ordinari, eique prodesse, admittenda non est, tñ quia est con-

Confirmati-
oni Nauarr.
si facta.

tra expressum ius prohibens communicationem in oratione: cum etiam, quia soli videtur excogitata ad hoc ius eludendum: nam intentio sic orantium non est spiritualiter promouere ipsum excommunicatum: quod vtilius fortasse facere possent, si per se, ac separatim vterque oraret: sed intentio eorum est ad inuicem se iuuare: & communi opera (vt sic dicam) illud ministerium perficere, quod plane est in eo communicare eo modo, qui veritus est.

Addit vero Covarr. supra posse huiusmodi communicationem excusari à peccato mortali, quia non est illa communicatio in diuinis, quæ per se primo per hanc censuram prohibetur: nec materia est adeo grauis, vt ad peccatum mortale sufficiat. Quæ sententia mihi valde probabilis videtur, & practice securi, & extendenda etiam ad casum de quo agimus: nam licet sacerdos excommunicatus ex præcepto recitet officium, cum tamē priuatim id faciat, quod illud cum alio recitet, non est peculiariter prohibitum ex speciali ratione, quæ communicatio in sacris & diuinis officiis publicis prohibita est: sed generatim, vt alia quælibet communicatio: & ideo per se, secluso contemptu, & scandalo, hæc non videtur esse materia peccati mortalis: nam licet actio recitandi grauis sit, tamen in ea iuuari ab alio, vel alium iuuare priuatim, in ratione communicationis leue esse videtur. Hinc verisimile mihi est (quod etiam notauit Vgolin. tab. 1. ca. 13. §. 15. num. 1.) excusari posse ab hac culpa eum, qui ratione muneris, seu seruitij cum alio recitat huiusmodi officium, nam excommunicatus, si famulum habeat, non priuatur communicatione eius, quantum ad ea, in quibus sibi inferuire tenetur, iuxta cap. Inter alia, de Sent. excom. iuncto cap. Quoniam multos, 11. quæst. 3. & ideo, si canonicus, v.g. capellanus, vel famulum habeat, qui hoc ministerium antea illi exhibebat, etiam si excommunicatus sit, poterit illo vti. & e conuerso licet capellanus ipse excommunicatus sit, poterit patrono suo illud ministerium exhibere, quia hoc proprie ac per se non est ministerium Ecclesiasticum, & ex officio, sed priuatum, & quasi corporale.

Illud denique in hoc puncto certius est, quamuis contingat sacerdotem excommunicatum peccare recitando officium cum alio, prædicto modo, non propterea fieri irregularem, vel quia illud peccatum mortale non est, & hæc irregularitas, non contrahitur sine graui culpa: vel quia, licet interdum sit mortale ob contemptum, vel frequentiam nimiam: tamen illud ministerium, prout tunc sit, non est proprium officium alicuius ordinis, sed fieri potest etiam ex obligatione, absque villo ordine. Nec refert, quod interdum potest illa obligatio ex solo ordine oriri, quia non propterea actus ipse est proprius, & ex officio alicuius ordinis, & tamen propter hunc solum ab excommunicato factum irregularitas in iuncta est. Et hætenus de ministerio sacerdotis, & inferiorum clericorum.

Quando Episcopus, vel Abbas benedictus exercendo actum sui ordinis, irregulares fiunt.

Ex quibus facile erit in Episcopo, & eadem proportionem in Abbate benedicto, declarare, quando irregularitatem incurrat exercendo actum sui ordinis seu consecrationis, si excommunicatus sit. Posset enim existimare aliquis, hanc irregularitatem non habere locum in Episcopo præcisè operante, vt Episcopus est, eo quod iuxta multorum Theologorum sententiam Episcopatus non sit ordo, aut sacramentum, sed sacramentale quoddam: & ideo actus, etiam solennis, & ex officio illius consecrationis non sit actus alicuius ordinis, ac proinde nec materia

18
Adiuuare excommunicatum in recitando officio per se non esse mortale. Covarr.

Varis de causis posse hanc communicationem à culpa excusare.

19
Sacerdotem excommunicatum esse per se irregularem, non ideo fieri irregularem.

20

materia huius irregularitatis. Verumtamen sine ulla dubitatione statuendum est irregularitatem incurri propter huiusmodi actus. Primò, quia, ut suo loco dicam, probabilius est Episcopatum esse ordinem, & Sacramentum. Secundò, quia (quidquid de hoc sit) iura expresse loquuntur de Episcopis, & praelatis Ecclesie in suo officio ministrantibus, ut patet ex ca. Si Episcopus, 4. dist. 11. q. 3. & cap. 1. §. *Caueant*, de Sententia excommuni. in 6. unde non dubito, quin Abbas, qui ex privilegio potest minores ordines conferre, aut Ecclesiasticas vestes benedicere, irregularis fiat, si hæc faciat, quando excommunicatus existit: quia in illa generali appellatione Praelatorum, etiam hic comprehenditur. In quo etiam considerandum censeo, quamuis benedictio Abbatis non sit sacramentum, actum tamen illum ordinandi non esse actum solius benedictionis, sed etiam characteris sacerdotalis, quem essentialiter supponit talis actus, ut est a tali persona. Etenim, quantumvis esset benedictus, si non esset sacerdos, non potest ei committi talis actus. Unde idem est dicendum de presbytero ex Privilegio Papæ ministrante sacramentum Confirmationis, quia, licet ille actus iure ordinario non pertineat ad characterem sacerdotalem, tamen, facta Pontificis cōfessione, fit quasi moralis quedam extensio, ita ut verè dicatur ille actus esse tunc talis characteris sacramentalis: cuius argumentum est, quia non posset Pontifex actum illum alicui non sacerdotali concedere. Item est a fortiori argumentum, quia benedictio aquæ est actus ordinis sacerdotalis, ita ut sacerdos excommunicatus, qui illum fecerit, irregularis maneat, cum tamen, & actus ipse, & determinatio eius ad talem ministrum, sint ex institutione Ecclesie: sed actus confirmandi, vel ordinandi minoribus ordinibus, est multo magis sacer, & ex institutione Christi pertinet ad Episcopos positiue, ut sic dicam, ad sacerdotes verò, quasi permissiue media concessione Pontificis, ita, ut non possint inferiori ministro concedi, ergo, postquam conceditur, censendus est actus illius ordinis: ergo. Atque idem censendum est de omnibus aliis actibus, qui iure ordinario pertinent ad ordinem Episcopalem: nam, si tales sunt, ut Episcopus excommunicatus aliquem illorum faciens irregularis fiat, idem dicendum est de simplici sacerdote ex cōfessione, seu delegatione Pontificis similem actum exercere: eodem enim modo procedit in omnibus his discursus factus. Sunt autem huiusmodi actus, aræ, seu altaris, aut Ecclesie, aut calicis, vel patenæ consecratio: mappa, & vestimentorum sacrorum benedictio, Abbatum etiam, vel virginum, Deo dicatarum solennisque benedictio, quam Episcopi, vel Abbates populo dare solent, præmissis versiculis, *Sit nomen Domini benedictum*: iam ille actus, Episcopalis tantum est iure ordinario, licet quibusdam Abbatibus cum certis conditionibus interdum concedatur, ut patet ex ca. *Abbatibus*, de Priuilegiis in 6. & in clem. 2. de Priuilegiis: & ideo actus ordinis, & ad irregularitatem incurrendam sufficiens ab omnibus censetur. Unde a fortiori constat idem dicendum esse de omnibus actibus propriis ordinis Episcopalis, qui aliis non communicantur, ut sunt consecratio altaris Episcopi, confectio Chrismatismatis, ordinatio sacerdotis, degradatio clerici: hi enim omnes sunt actus ordinis Episcopalis. Secus est in actibus solius iurisdictionis: quia et si ab his etiam per excommunicationem suspensus sit, ut infra dicemus, tamen propter illos non est illi imposita irregularitas: iura enim, quæ de hac irregularitate loquuntur: omnia requirunt actum ordinis, ut patet ex supra citatis: irregularitas autem extendenda non est extra casus à iure expressos: & ita notauit Abbas in c. vlt. de excess. Praelat. n. 5. & alij communiter. Dico autem, Si sit actus purè iurisdictionis, nam si sit simul actus ordinis, clarum est ex eo capite ad irregularitatem suffi-

Fr. Suarez tom. 5.

ciere, ut patet de actu absolutionis sacramentalis. Et idem existimatur communiter de absolutione à celsura, si fiat cum illis precibus, & solennitate, quæ vel Episcopalem, vel sacerdotalem ordinem requirit, & habetur in ca. *Cum aliquis*, 11. q. 3. & cap. *A nobis*, 2. de Sent. excom. & notant Innocent. Abbas, & alij supradicti, illa enim est, quasi solennis quedam benedictio: at verò, si simpliciter detur, est purus actus iurisdictionis, sicut excommunicatio, & ideo non est causa huius irregularitatis. Sic etiam dixit Ancharranus in c. 1. §. *Caueant*, de Sent. excom. in 6. n. 3. Episcopum excommunicatum, benedicendo populum, dum iter agit, non fieri irregularem. At verò licet hæc benedictio, quasi materialiter considerata possit etiam à non Episcopo fieri: prout tamen ab Episcopis dari solet, non videtur dubium, quin sit aliquo modo actus ordinis Episcopalis: quandoquidem in c. *Abbatibus*, de Priuilegiis declaratur, *Abbatibus, qui ex privilegio possunt post missarum solennia, ac vesperarum, vel matutinum officium populum benedicere, non posse alibi, publice, aut per vias, ciuitates, castra, & villas populos, & plebes benedictionem facere*. Supponitur ergo illud munus per se esse Episcopale: non quidem ratione solius iurisdictionis, nam licet Episcopus sit iam electus, & confirmatus, & iurisdictionem habeat, donec consecratus sit, non exercet illum actum: est ergo ille actus cōsecrationis: ergo illo titulo non potest in eo actu irregularitas excusari. Ex alio verò excusari potest, quia ille actus sine solennitate fit, & non est res magni momenti, ideoque per se loquendo, levis materia videtur, & insufficiens ad peccatum mortale. Et consequenter ex hoc capite excusari potest à pena irregularitatis: nisi fortasse tantà sit frequentia, ut ea ratione, & materia gravis censeatur, & quendam virtualem contemptum censuræ indicare. Duo vero obseruanda supersunt, vnum est, licet aliquis ex cōscientia erronea committat peccatum eiusdem rationis cum peccato clerici excommunicati in suo ordine ex officio ministrantis, non propterea fieri irregularem: quia illa culpa magis consistit in affectu interno, quam in effectu, seu actu exteriori: huiusmodi autem penæ Ecclesiasticæ non incurrantur, nisi propter veros, & proprios actus externos peccaminosos, ut in superioribus dictum est. Potest autem hoc accidere tam ex ignorantia facti, quam iuris, ut si sacerdos putet se esse excommunicatum, & celebret ex contemptu excommunicationis, si re vera non erat excommunicatus, non fit irregularis in re ipsa: quod addo, quia quando sibi non constiterit, non fuisse excommunicatum, ex eadem conscientia erronea tenebitur se gerere, ut irregularem: re tamen vera irregularis non est. Et, cum primum intellexerit se non fuisse excommunicatum, certius etiam esse poterit, se non indigere dispensatione irregularitatis. Idemque est, si sacerdos excommunicatus actionem aliquam sacram exercet, putans illam esse actum ordinis, & causam sufficientem irregularitatis, quia si in re talis non sit, non efficitur irregularis, ut si in choro cantet, aut missam benedicat, aut litanias cantet, vel alia similia cum prædicta conscientia faciat, quæ re vera actus ordinis non sunt, & à laicis eodem ferè modo fiunt: ut Palud. & alij Theologi d. 18. notant, Panormitanus, & alij in cap. vltim. de excessib. praelator. & in alijs iuribus supra citatis. Idem denique est, si contingat aliquem existimare se esse ordinatum, & non esse, vel esse in tali ordine, & non esse: sed in inferiori: vel illum esse actum sui ordinis, & non esse, sed superioris: nam, ut supra diximus, laicus scite celebrans, non incurrit hanc irregularitatem: neque etiam inferior clericus ministrans in officio superioris. Quapropter, licet ex ignorantia iuris, aut facti oppositum aliquis putet, & ex conscientia erronea peculiari modo in hoc peccet, non propterea

210 Disp. XII. De exco. n. maior. vt priuat diuinis officiis.

propterea irregularis fiet. Et idem est de omnibus similibus, quæ ex principio posito inferri possunt. Quæ etiam confirmantur ex iis, quæ supra in simili diximus de censura in communi.

Secundo obseruandum est, ad incurrendam hanc irregularitatem non semper necessarium esse, vt actus ordinis exerceatur cum omnibus circumstantiis, & solennitatibus, cum quibus iuxta ritum Ecclesiæ exerceri debet: vt si Episcopus excommunicatus Christma conficiat sine vestibus sacris, non propterea irregularis non fiet: & idem est, si ordines conferat, aut similem actum ordinis faciat, qui in sua substantia sufficientem solennitatem includit, neque aliter fieri potest, quam à ministro consecrato ex officio eius. Vnde idem est in sacerdote excommunicato, si consecret sine vestibus sacris, & sine aliis ceremoniis, vel, si vngat infirmum, vel aliquid simile faciat: secus vero est de Diacono, & subdiacono, si absq; vestibus sacris cantent Epistolam, vel Euangelium. Ratio vero est, quia quidam actus per se, & ex sua substantia sunt solennes, & ex officio sacerdotali, vel Episcopali: alij vero non sūt huiusmodi, nisi cum talibus circumstantiis, & modo fiunt: illud ergo in singulis actibus attente considerandum est, vt intelligatur, quæ circumstantia actus in ordine ad talem effectum, vel solennitatem accidentalit fit, quæ vero substantialis.

Vnum vero hic prætereundum non est, quod annotauit Glossa in c. l. c. de sententia excommunicationis in 6. verb. *In ea*, ait enim, eum, qui est celsura ligatus, non fieri irregularem diuina officia celebrando extra Ecclesiam, sed solum in Ecclesia, quia textus ille ita limitat hanc poenam per illam particulam, *in ea*. Veruntamen illud solum procedere existimo in ea censura, de qua in illo textu specialiter sermo est, nimirum de interdicto ab Ecclesiæ ingressu: nam ex vi illius celsuræ non est aliquis simpliciter suspensus à celebratione diuinorum officiorum, sed tantum ab eis celebrandis in Ecclesia, vt in eodem textu significatur ibi, *in ipsa*. Et ratio est clara, quia per illam censuram non suspenditur quis directe, & quasi per se primo à munere celebrandi, sed solum consecutione quadam, quatenus ex interdictione Ecclesiæ illa suspensio consequitur. Ex eo autem, quod aliquis sit interdictus Ecclesiæ ingressu optime sequitur, vt illi etiam interdictum sit in Ecclesia celebrare diuina officia: non vero sequitur, quod etiam extra Ecclesiam prohibitus sit ea facere ex modo, quo vel ex priuilegio, vel ex ratione talis actus potest extra Ecclesiam fieri, quia hæc prohibitio generalis non habet necessariam connexionem cum illo interdicto. Et hoc etiam significatur in illo textu cum dicitur, *Cui est Ecclesia interdictus ingressus, per consequens censetur in ipsa diuinorum celebratio interdicta*. Ac proinde, qui sic interdictus non in Ecclesia, sed alibi ministrat in officio suo, vt absolueno vel in priuato loco, aut sub diu celebrando, &c. non fit irregularis, quia non agit contra suam censuram, cum ad illum actum non ingreditur Ecclesiam, quod tamen necessarium erat ad incurrendam irregularitatem, vt in eodem textu significatur ibi, *Si contra interdictum huiusmodi diuinis in ea se ingerit*. Et in vniuersum idem est in eo, qui nō simpliciter, sed cum aliqua limitatione suspensus est, nam si in iis ministrat: quæ sub illa limitatione non continentur, non fit irregularis, quia non agit contra suam censuram: nec prohibitio extenditur ultra voluntatem prohibentis.

Non est autem ita in excommunicatione maiori, de qua nunc agimus: nam illa includit simpliciter & absolute suspensionem ab actibus ordinis, & ideo, siue in Ecclesia, siue extra fiant à clerico excommunicato, irregularitatem inducunt. Vt, v. g. si sacerdos excommunicatus publica processione veste sacra, seu pluviali indutus prædeat, & collectas, seu ora-

tionem extra Ecclesiam publice dicat, sine dubio fit irregularis, quia illud etiam est officium Ecclesiasticum, & ministerium illud est annexum ordini sacerdotali. & ideo contra suam censuram agit in eo ministrans, & irregularitatem incurrit iuxta cap. 1. de sent. excom. in 6. vbi nulla in hoc limitatio adhibetur, sed simpliciter dicitur, *si contingeret eos sic suspensos diuina officia exequi, sicut prius irregularitatem non effugerent*. Et eodem modo loquuntur alia iura. Et ratio est quia illa circumstantia loci seu Ecclesiæ non est necessaria vt tale ministerium sit solenne, & ex officio respectu talis ordinis, & aliqui suspensio, seu prohibitio sit sine limitatione ad talem circumstantiam: ergo vbicumque fiat tale ministerium, est sufficiens causa huius irregularitatis.

Potest autem circa huiusmodi diuina officia queri quod supra de Missa, & aliis actibus tractatum est, an ab excommunicato facta teneant quoad aliquem effectum, valorem. Sed in hoc eadem resolutio adhibenda est, nam absolute tale ministerium, nullius est valoris, per se loquendo quoad meritum vel impetrationem, aut alium fructum spirituale, nec respectu Ecclesiæ, quia excommunicatus non operatur in persona eius, vt supra ostensum est, neq; respectu ipsius excommunicati, quia in tali actu peccat, nisi foras per ignorantiam excusetur. Quamuis autem peccet, si tamen aliqui tenebatur similem actum efficere priuatum, valebit illi vt præcepto satisfecisse censendus sit. Vt, v. g. si excommunicatus in choro dicat officium diuinum, non tenebitur iterum priuatum dicere, quia ab illo ministerio publico non potest non esse actio huius priuatae personæ: quæ actio in substantia est eadem, quæ præcepta erat: & ideo licet in modo fuerit peccaminosa, sufficit ad præceptum positum implendum, iuxta communem doctrinam Theologorum cum diuio Thoma 1. 2. q. 100. art. 9. & 10.

Quibus aliis modis diuina officia excommunicato prohibeantur.

Vltimo ex iis facile est explicare in aliis tribus generibus communicationum, quomodo prohibita etiam sint ex vi communicationis circa hæc omnia officia diuina. Nam ipse excommunicatus non solum prohibitus est hæc officia celebrare, sed etiam, eis interesse: quare multo minus efficere potest, vt se præsentem fiant, iuxta cap. 1. l. de Clerico, excomm. ministr. & cap. 1. l. qui, & cap. Alma, de sent. excomm. in 6. & cap. Episcoporum, de Priuilegiis in 6. & est omnium sententia, & communis Ecclesiæ sensus. Fundaturque in generali principio, quod omnis communicatio fidelium est excommunicato prohibita, & præsertim in diuinis, qualis est hæc. Vnde omnes etiam concludunt, peccatum hoc ex genere suo mortale esse, quia est in graui materia, & per se primo ac directe per censuram prohibita, quamuis interdum ex leuitate materię possit fieri veniale. Prohibetur autem hæc communicatio non solum cooperando, vel adiuuando, sed etiam assistendo, sicut supra de Missa diximus, siue audiendo, aut videndo, siue etiam humanam, aut moralem præsentiam exhibendo, vel intra Ecclesiam, vel extra vt in publica processione, vel in Missa, si contingat extra Ecclesiam fieri: aut si ipse excommunicatus extra Ecclesiam existens, Missa, aut aliis diuinis officiis: quæ intra Ecclesiam fiunt, assistat: nam omnis hæc participatio censetur esse Ecclesiastica communicatio in diuinis: a c propterea tempore interdicti diuina officia submissa voce, & clausis ianuis in Ecclesia fiunt vt intelligatur, omnibus his modis excludi excommunicatos ne illorū participes fiant. Propter hanc autem transgressionem, pro

Vtrum, excommunicatus omni vsu Ecclesie, & sacramentalium omnium priuatus sit.

Quotum de communicatione in diuinis actionibus, vel officiis dictum est, de vsu rerum sacrarum, quæ sacramenta non sunt, sed sacræ communiter dicuntur, & inter sacramentalia numerari possunt, nonnulla notanda sunt. Est enim in vsu harum rerum peculiaris ratio, quia in eo non interuenit communicatio cum alia persona, sed solus ipse excommunicatus vti potest, vel Ecclesia, oratio in illa, vel imagine, aut reliquia sacra, eam retinendo ob suam deuotionem, vel aqua benedicta, aut aliis rebus similibus. Vnde fit, vt ex vi illius generalis prohibitionis, quæ excommunicatus excluditur ab omni communicatione in diuinis, non fit illi phibitushuiusmodi vsus sacrarum rerum quia ibi solum prohibetur vsus, qui requirit consortium alterius personæ, eo quod debet esse ab alio, vel circum alio, at ille vsus non est communicatio cum fidelibus: ergo non continetur sub illa generali prohibitione. Videndum est ergo, an alia ratione omnis huiusmodi vsus sit interdictus excommunicato. Et videtur quidem esse, quia excommunicatus ab Ecclesia præclusus est, c. *Qui merito*, cū aliis 11. q. 3. c. 2. de Foro comp. & aliis passim: ergo prohibetur ne rebus sacris ab Ecclesia peculiariter institutis in vsum fidelium vtatur. Adde, hanc esse virtuale communicationem cum tota Ecclesia: nam per huiusmodi vsum se gerit tanquam membrum illi coniunctum.

Nihilominus distinctione vtendum censetur. Duobus enim modis potest excommunicatus vti huiusmodi rebus sacris. Primo quatenus possint esse circumstantiæ pertinentes ad priuatū cultum Dei, vel ad exercendum aliquem actum pium, quem vnusquisque fidelis vt priuata persona operari potest. Secundo potest quis vti his rebus, vt inde aliquod spirituale commodū lucretur præter suum priuatum meritum, vel satisfactionem ex speciali conuersione, vel intercessionem Ecclesiæ.

Dico ergo primo, Excommunicatus non obstantē censura potest licite vti huiusmodi rebus sacris, quatenus priuata deuotioni, vel religioni deseruiunt. Probat, quia excommunicatus non priuatur, quin proprias orationes fundere, & alios actus religionis, ac virtutis exercere possit: ergo non prohibetur, quo minus quacumque re sacra priuatim vt possit in hunc finem, illo priuato, seu particulari vsu qui aliis fidelibus concessus est. Hoc etiam suadet ratio facta, quia huiusmodi vsus non est aliqua speciali lege prohibitus, nulla enim talis lex ostendi potest. Neque etiam continetur in illa generali prohibitione Ecclesiasticæ communicationis: ergo. Denique id patet variis exemplis, nam excommunicatus vti potest omnibus diuinis officiis ab Ecclesia institutis, & Psalmis Davidicis ad laudandum Deum. Potest etiam vti sacris imaginibus, vt eis ad deuotionem excitetur: potest item vti signo Crucis, &c.

Peculiaris autem difficultas esse solet de vsu templorum, an excommunicatus ingredi ea possit, saltem quando Ecclesiastica officia non celebrantur: & ibi suas priuatas orationes fundere: Glossa enim in capit. 1. d. 21. & in capit. 1. §. *Ad osiariam*, d. 15. negat hunc vsum Ecclesiæ esse licitum excommunicato. Quod sequitur Abbas in capit. *Responsio*, de Sent. excommunicat. numer. 2 & putat esse specialem conuersionem, & quasi exceptionem a generali prohibitione, quod in eo capite conceditur excommunicato, vt ad audiendam conuersionem in Ecclesia esse possit. Sed reuera illa non est exceptio loci (vt sic

S 4 dicam)

pro ipso excommunicato, non est alia poena in iure A
imposita, excepta irregularitate, quam censetur incur-
rere excommunicatus, qui auctor est, vt diuina co-
ram se celebrentur: de qua in superioribus tantum
est, videri potest Nauarr. c. 27. n. 244. & quæ dice-
mus in proprio loco.

Rursus non solum excommunicatus, sed etiam alij, qui excommunicati non sunt, prohibentur hæc diuina celebrare coram excomm. nam quoad hoc eadem est ratio de aliis diuinis officiis, quæ de sacrificio Missæ. Vnde, quæ de illo supra diximus, hoc loco applicanda sunt: eo excepto, quod de perficienda Missa diximus, si post canonem inchoatum excomm. adueniat: nam in aliis diuinis officiis non est ea necessitas illa perficiendi, quæ est in Missa, & ideo B
semper intermittenda sunt, si excommunicatus excludi non possit, vt eisdem iuribus probatur Clem. 2. cum Glossa verb. *Inexpleta*, de Sent. excomm. & in c. *Is qui*, de Sent. excomm. in 6. Curandum vero est, vt diuina officia inchoata, alibi perficiantur: quod, si solenniter & publice fieri non possit, priuatim saltem, seu sub missa voce fieri debet.

Deinde eadem ratio est de alio genere communicationis consistendi simul cum alio ad idem officium diuinum. Nam, sicut in Missa est hoc prohibitum aliis non excommunicatis respectu excommunicati, ita in cæteris diuinis officiis, ex communi sententia eorundem Doctorum, fundata in generalibus locutionibus iurum: non enim solum de Missa, sed simpliciter de diuinis officiis loquuntur. C
Intelligenda autem sunt de Ecclesiasticis officiis, quæ publico, & solenni ritu, & nomine totius populi Christiani fiunt: hæc enim sunt propria diuina officia, & Ecclesiastica, de quibus iura loquuntur. Vnde in priuatis orationibus non prohibemur eas fundere, vbi excommunicatus adest, vt notauit Caietanus in Summa verbo, *Excommunicatio*: quia tunc nulla interuenit communicatio. ex illa enim præsentia non coniungitur per modum vnus ad vnā communem orationem: & idcirco secus esset, si eadem orationes licet priuatas simul cum excommunicato quispiam diceret: nam illa iam esset aliqua communicatio prohibita, licet minus grauis, vt in superioribus dictum est. Est etiam obseruanda differentia inter hanc obligationem, vt tenet ex parte excommunicati, vel aliorum, quod respectu excommunicati vniuersalis est, respectu vero aliorum solum in ordine ad excommunicatos vitandos iuxta interpretationem Extrauagantis. *Ad eundem*, superius datam, quæ hic applicanda est. Denique propter hæc duo vltima communicandi genera nulla est in iure imposita poena præter excommunicationem minorem, vel maiorem, quando specialiter lata est contra participantes, de qua infra suo loco dicemus. Intelligitur autem hoc generaliter, & ex vi solius communis participationis: nam in eos, qui specialiter concurrunt ad illam, admittendos excommunicatos, ad huiusmodi vsum diuinarum specialis poena interdicti imposita est in ca. *Episcoporum* de Priuilegiis 6. & sæpe in superioribus tactum est: & E
infra in materia de interdicto declarabitur. Aliqui etiam addunt, sacerdotem celebrantem coram excommunicato fieri irregularem, quando talis est nominatim excommunicatus à Papa. Ita tenet Maiolus lib. 3. de Irregul. cap. 24. n. 4. citans Speculatorem in tit. de Dispensatione. Sed debuisset textum aliquem citare: nam sine illo nullam irregularitatem admittimus, iuxta generalem regulam in capit. *Is qui*, de Sent. excomm. in 6. Adde etiam nec Panor-
mitanum citato loco in ea fuisse sententia, quia non de irregularitate, sed de speciali excommunicatione loquitur, quæ in eo textu specialiter fertur contra clericos participantes in diuinis officiis cum excommunicatis à Papa, quam infra suo loco declarabimus.

Ratio dubi-
tandi.

Dupliciter
potest excom-
municat vti
rebus sacris

Potest ex-
comm. vti
rebus sacris
vt seruatis
ad priuatam
deuotionem
Conclus. 2.

An possit in
templo orare.
Opinio ne-
gans
Glossa
Abb.

dicam) sed officij, seu communicationis: ibi enim A non agebatur, an liceat excommunicato ingredi Ecclesiam, aut sacerdotibus eum ibi esse permittere. sed an liceret coram eo concionari: quia hæc videbatur esse quedam communicatio, & pars officij sacri.

Opinio affirmativa præfertur.
D. Thom.
Gloss.
Innocent.
Abb.
Nauarr.
Conarr.

Dico ergo, licitum esse excommunicato ingredi templa, & in eis priuatim orare. Ita D. Thomas docuit in 4. d. 18. qu. 6. artic. 1. & ceteri Theologi ibidem, & Gloss. c. *Qui studet*. 1. q. 1. in fine. & Innocent. in ca. *Responsio*, de Sent. excommunicat. & Abbas in c. 1. de Vita & honestate Cler. n. 11. Nauarr. in Sum. c. 27. num. 17. Couar. c. *Alma*, 1. p. 3. num. 7. Ratio est, quia nulla de hoc facta est specialis prohibitio: neque enim in vilo decreto continetur, neque in generali prohibitione Ecclesiastica communicationis, vt supra deductum est. Accedit, quod specialiter præceptum est, vt Ostriarij ab Ecclesia eiiciantur excommunicatos tempore quo diuina celebrantur, & maxime post Missam Catechumenorum, quando Missa fidelium inchoatur, vt patet ex capit. 1. d. 21. & 25. & expressius ex capit. *Episcopus*, de Consecr. d. 1. ergo signum est aliis temporibus licitum esse excommunicato in Ecclesia esse, & orare: hic enim melius applicatur illa vulgaris regula, quod exceptio firmat regulam in contrarium 1. *Nam quod liquide*, §. vlt. ff. de Legatis 1. Vnde male Glossa, & Abbas citati in priori sententia ex munere Ostriarij, quod est eiicere ab Ecclesia excommunicatos, colligunt excommunicatum, non posse ingredi Ecclesiam: cum munus Ostriarij non sit semper custodire Ecclesiam, ne excommunicati ingrediantur, sed solum certis temporibus, nimirum quamdiu in ea diuina officia celebrantur. Neque etiam obstat ratio dubitandi in principio posita, cum enim excommunicatus extra Ecclesiam fieri dicitur: non, *Ecclesia*, pro templo sumitur, sed pro Ecclesiæ mystico corpore: à quo excommunicatus separari dicitur, quia eius communione priuatur: nam corpus mysticum ex quadam membrorum inter se communione sub vno capite tanquam ex morali vniione coalescit. De qua re latius alibi.

Excommunicatus priuatur vsu rerum sacrarum quatenus ad specialem aliquem fructum spirituales ex applicatione Ecclesiæ illi inseruiunt.

Conclusio 2.

Secundo dicendum est, excommunicatum esse priuatim vsu rerum sacrarum, seu sacramentalium, quatenus ad specialem aliquem fructum spirituales ex merito, vel applicatione Ecclesiæ percipiendum ordinatur. Probat, quia ex intentione Ecclesiæ excommunicatus priuatur est omnibus communibus Ecclesiæ suffragiis, & orationibus, & indulgentiis, vt supra probatum est: ergo etiam priuatur fructu rerum sacrarum, quatenus ob Ecclesiæ meritum, vel applicationem specialiter proueneret. Patet consequentia, quia hoc est veluti quoddam Ecclesiæ suffragium, & communicatio cum illa in communibus eius bonis spiritualibus. Explicatur exemplis, nam probabile est orationem factam in Ecclesia consecrata, aut benedicta habere maiorem quandam vim impetrandi, ob Ecclesiæ meritum, & communem orationem factam pro his, qui orant in illo loco: oratio ergo excommunicati facta in Ecclesia non participabit hoc spirituale commodum, quia illud commune suffragium Ecclesiæ non communicatur illi: quia illa ratio, quæ in benedictione, vel consecratione Ecclesiæ sit, nõ pro excommunicatis, sed pro solis membris ab Ecclesia non præcis facta est, iuxta intentionem Ecclesiæ præcipientis, vt hæc communes orationes pro excommunicatis non fiant.

Similiter, si ex concessione Pontificis per orationem coram tali imagine factam applicentur vltra omne opus operantis tot gradus satisfactionis, seu tot anni indulgentiæ, excommunicatus non fruetur hac gratia, etiam si coram illa imagine oret: non solum quia in peccato mortali est, nam hæc ratio ex alio capite sumitur: & potest non verificari in excommunicato, cum interdum possit esse contritus, sed præcise ob censuram excommunicationis, vt recte notauit Adrianus in 4. q. 3. de Claui. in fine ad argumenta. Et ratio est, quia illa concessio Pontificis ex iusta eius intentione iuri communi consentanea non extenditur ad excommunicatos, quia sicut ipse prohibet publicas orationes facere pro excommunicato, ita neque ipse eas facit, nec facere potest, nisi fortasse per modum iustæ dispensationis, quæ fingenda non est, nisi aliunde de tali mente, & actu eius constet: ergo multo minus communicat Pontifex excommunicatis thesaurum Ecclesiæ, quando talem concessionem facit orantibus coram tali imagine: ergo excommunicatus sic orans illo beneficio non fruitur. Atque idem est in omnibus aliis rebus sacris, quæ habere possunt hunc vsu: nam omnis eius fructus reductur ad illa duo capita, vel alius impetrationis ex deprecatione nomine totius Ecclesiæ facta, vel applicationis alicuius satisfactionis ex thesauro Ecclesiæ: de quibus procedunt rationes factæ, ad quasunque res, & earum vsus applicentur.

Atque hinc inferunt aliqui, quando res sacra non habet alium vsu nisi ad lucrandam indulgentiam, vel Ecclesiæ deprecationem sibi applicandam, tunc non posse excommunicatum licite vti huiusmodi re: quia se immiscet Ecclesiæ communioni, & vult esse participes suffragiorum Ecclesiæ, quibus est priuatus, cum in ea re nullus alius vsus inueniatur. Huiusmodi videtur esse vsus aquæ benedictæ, nam in eo nulla alia religio, aut cultus fingi potest. Quod quidem verum censeo, si actum illum sub hac propria ratione & intentione consideremus. Verum tamen hoc etiam pendere potest ex personali intentione operantis, qui, supposito vsu illius aquæ, potest illa vti tanquam memoriali quodam, quo ad actum penitentiae excitetur: & quia illam iam apprehendit, vt rem quandam sacram, potest in quædam Dei cultum se illa aspergere. Et ad hunc modum nulla erit res sacra, quæ non possit habere aliquem studiosum vsu quasi personalem, vt sic dicam, qui excommunicato licitus sit, quamuis principalis vsus eius, propter quem primario est instituta, sit alius, pendens ex participatione communium bonorum spiritualium Ecclesiæ, quibus excommunicatus priuatus est.

SECTIO IV.

Virum, Excommunicatum, etiam post mortem quantum ad corpus suum, priuatur sepultura Ecclesiastica, & omni alio Ecclesiastico honore.

Astenus diximus de priuatione harum rerum sacrarum, quatenus ad excommunicatum in hac vita duran- tem pertinere potest: declarare igitur oportet, quo modo etiam post mortem extendatur: & quoniam de suffragiorum priuatione quoad animam in secunda disputatione huius materie iam diximus, hic solum reliquum est, vt de corpore dicamus: quod in se non est capax aliorum suffragiorum, vel spiritualium bonorum, sed solum aut honorifico, vel sacro loco, aut illo cultu, & honore, qui in pompa funeris exhiberi solet: quem nunc Ecclesiasticum honorem appellamus: qui licet intuitu animæ fiat, proxime tamen circa corpus

Sect. IV. Vtrum priuet Ecclesiastica sepultura. 213

Ratio dubi-
vandi.

Excomm.
priuatus Ec-
clesiastica
sepultura.
Conclusio.
Causa.
de Sepulch.

Ratio P.
Causa P.

corpus ipsum versatur, eique exhibetur: quæ duo breuiter hic expedienda sunt. Est autem in his ratio dubitandi, quia destructis nobis destruitur ea, quæ sunt in nobis: extincta ergo persona per censuram ligata, extinguitur censura: ergo iam non potest quidquam circa defectum operari, & maxime circa corpus eius, quod non est capax poenæ spiritualis. Accedit etiam quod corpus excommunicati viui non prohibetur esse in Ecclesia, quia illa per se non est communicatio cum fidelibus, nisi aliunde misceatur: ergo nec corpus defuncti reponi prohibendum est: quia neque illa præsentia per se sumpta est communicatio, neque iam illud est alterius communicationis capax.

Nihilominus dicendum in primis est, si excommunicatus ante absolutionem à censura moriatur, non posse licite corpus eius Ecclesiasticæ sepulture tradi. Ratio est, quia hoc est in iure prohibitum ut patet in capit. *Sacris*, de sepulturis, ubi non dicitur statuius nouum, sed *sacris esse canonibus institutum*, ut Ecclesiastica careant sepultura, qui prius erant ab Ecclesiastica vniuersitate præfati, & ante mortem Ecclesia non reconciliantur. Et ratio insinuat: Quia quibus non communicamus viuis, non debemus etiam communicare defunctis. Idem habetur in Clem. i. eodem tit. & specialiter de hæreticis & fautoribus eorum: idem declaratur in ca. 2. de Hæret. in 6. & idem probatur in ca. *Consensisti*, de Cõsec. Eccles. vel altar. Ratio seu congruentia huius prohibitionis est insinuata in dicto capite. Ex qua colligitur, illam esse communicationem quandam in diuinis, & consequenter hæc prohibitio contineri in illa generali, quæ hætenus declarata est. Et fortasse non aliter continetur hæc prohibitio in sacris canonibus antiquioribus, prout dicitur in dicto c. *Sacris*: quia nulli priores inueniuntur qui hoc in specie prohibeant. Est autem hæc communicatio spiritualis, quia sepultura sacra quid spirituale conferat: & ad illam solum habent ius filij Ecclesiæ odepientes illi: & ideo satis conferetur cum eis communicari, qui ad eundem locum sepulture sacre cum eis admitteretur. Nam, licet corpus mortuum per se non videatur capax spiritualis communicationis, tamen quatenus eandem personam semper repræsentat, & quatenus ad eandem animam refertur, aliquo modo est capax illius: & præterea supponit in viuentis ius ad tale genus sepulture, & consequenter ad communicationem aliquam cum fidelibus: cum ergo illud non habuerit viuentis, nec circa corpus eius post mortem seruandum est: & ita reuoluimur in illud principium, quo vtuntur iura, vt cum non communicamus viuis, non communicamus defuncto: quod lumpsum est ex Leone Papa ep. 90. vel 92. ad Rusticum: c. 6. vel 7. & habetur in cap. 1. 24. qu. 2. & ex Gelasio in ca. *Quicunque*, ii. qu. 3. Accedit etiam bona congruentia quoniam is, pro quo orare non licet, indignus est vt corpus eius in loco sacro sepeliatur: nam ob hanc præcipue causâ fideles in locis sacris sepeliuntur, vt participes fiant suffragiorum, & orationum fidelium, quæ in illis locis fiunt.

Atque hinc inferitur, licet contingat excommunicatum mori cum maximis contritionis signis, si absque absolutione à censura decessit, sepeliri non posse, donec ab Ecclesia absolutionem obtineat iuxta cap. *A nobis*, 2. de Sent. excomm. quod loquitur de aliis generibus communicationum per suffragia, & c. Est autem eadem ratio in præfati. Addendum vero est quacunque ratione ab excommunicatione quispiam absoluitur ante mortem etiam illi à quolibet sacerdoti in ipso articulo mortis ob necessitatem absoluitur, id satis esse vt eius corpus hac poenâ, seu ignominia non afficiatur: ita enim expresse cautum in cap. ultimo de sepulturis. Quod eodem modo declarandum est, sicut supra diximus de communicatione suffragiorum, quæ cum excommunicato defuncto fieri potest, si vel hoc modo absolu-

tus sit: hæc enim duo quoad hoc in illo textu æquiparantur, fortasse ob rationem proxime factum. Vnde, sicut excommunicatus, si sufficientia signa contritionis exhibuit, potest post mortem absolui, vt suffragiis Ecclesiæ fruatur, ita etiam vt in loco sacro sepeliatur, vt ex eisdem iuribus sumitur. Quod si casu accideret, vt ante absolutionem iam ibi sepultus sit, erit quam primum absoluendus, ne ipsum exhumari, & ab illo loco extrahi necesse sit. Imo, & locus ipse reconciliandus erit iuxta ea, quæ statim dicemus.

Additur itaque in dicto ca. *Sacris*, si contingat excommunicati corpus loco sacro tumulari, exhumandum esse, & procul ab Ecclesiastica sepultura iactandum, dummodo à corporibus aliorum fidelium discerni possit: alioqui recte admonet Pötifex toleranda esse zizania, ne comburatur simul triticum. Nec solum ex tali loco sacro corpus excommunicati eiiciendum est, sed etiam locum ipsum expurgandum seu reconciliandum asperione aque solenniter benedictæ, sicut fit in Ecclesiæ dedicatione, vt dicitur in capit. *Consulasti*, de Cõsec. Eccles. vel altar. Vnde supponitur per huiusmodi corpus excommunicati possit seu violari locum sacrum. Quod fit, vt quadiu excommunicati corpus ibi iacuerit, aut templum illud reconciliatum non fuerit, non possint ibi fideles sepeliri, vt in simili probat textus in capit. unico de Cõsec. Eccles. vel altar. in 6. qui loquitur de Ecclesia violata per effusionem sanguinis, aut seminis: est autem eadem ratio de quacunque alia violationis causa. Fit etiam consequenter, vt in tali loco, antequam reconcilietur, non possint licite diuina officia celebrari, De qua redixi ex professo in 3. tom. disp. 81. sectione quarta. Dices: Quid si corpus excommunicati exhumari non possit iuxta cap. *Sacris*: Debetne locus ille perpetuo inhabilis ad diuina officia, vel sepulturam aliorum fidelium remanere: Respondetur, Minime: illud enim esset maximum incommodum, & alienum à mente canonum, & ab omni vsu. Existimo tamen locum reconciliandum esse, tum quia c. *Consulasti*, indistincte loquitur de locis, in quibus excommunicatorum corpora sepeliri contingit, tum etiam quia violatio fit per ipsam primam sepelitionem, quæ proinde tollenda est. Postea vero quando corpus illud ita est confusum cum aliis, vt discerni non possit, quasi nihil reputatur, vel tanquam occultissimus quidam defectus cuius permanentia non potest reconciliationem impedire, aut violationem iterare.

Sed quæret aliquis primo, an hæc assertio procedat vniuersim de omnibus excommunicatis, vel solum in vitandis. Respondeo, secundum antiqua iura de omnibus procedere, quia indifferenter de omnibus loquuntur: nunc veropost Extrauag. *Adenitanda*, solum habere locum in excommunicatis vitandis: quia prohibitio non cadit proprie in ipsos excommunicatos, quia ipsi non possunt se sepelire, sed cadit in alios fideles ne corpora ipsorum sepeliant, quod non aliter eis prohibetur, quam omnis alia communicatio cum excommunicato: vt patet ex cap. *Vt priuilegia*, de Priuileg. ca. *Episcoporum*, eadem in 9. Iam vero post dictam Extrauagantem non tenentur fideles vitare communicationem aliorum excommunicatorum, præter illa duo genera, quæ cõselsio generalis est saltem de omni communicatione externa, etiam in rebus sacris, & diuinis: ergo hæc etiam communicatio in concedenda illis excommunicatis non vitandis sepultura sacra non est prohibita fidelibus. Ex quo intelli in dicta sectione quarta, iam nunc non pollui Ecclesiam per sepulturam cuiuscunque excommunicati, sed illius tantum qui vitandus est. Quod etiam significauit Victorius in Sum. 4. mater. de Euch. qu. 90. dicens, Si in Ecclesia sepeliatur excommunicatus denunciatus, sub de-

Quid si ex-
com. corpus
in loco sacro
humetur.

De quibus
excomm. pro-
cedat assertio
posita.

An secun-
dum ius an-
tiquum ex-
com. a iure
esset priua-
tus sepelien-
s Ecclesia-
stica ante
sent. decla-
ratoriam.

nunciato breuitatis causa comprehendens manifestum percussorem clerici. Et ratio est, quia hæc violatio Ecclesiæ fundatur in priori prohibitione; limitata ergo prohibitione, limitatur violatio: nam ceteri excommunicati quoad communicationem eorum vitandâ ita reputantur, ac si non essent, vel ac si essent omnino occulti. Imo addunt aliqui, si quis sit tantum excommunicatus à iure, vel per sententiam generalem, etiâ secundum ius antiquum non posse Ecclesiasticam sepultura priuari, donec in particulari per sententiam saltem declaratoria criminis cõdemnatus sit. Sed non potest hoc in vniuersum defendi: nam etiâ nunc manifestus percussor clerici vitandus est, & sepultura Ecclesiastica priuatus, etiam si per sententiam condemnatus non sit, iuxta Extrauagantem *Ad euitandâ*: ergo iuxta antiquum ius idem erat dicendum, de quocumque excommunicato notorio, & publico: secus vero esset, si fuisset occultus: quia cum priuatio sepulturæ sit publica euitatio, publicam etiam excommunicationem postulat, cap. *Cum non ab homine*, de Sēt. excommuni. Nunc vero etiam illa nõ satis est, nisi intercedat sententia saltem declaratoria criminis, & publica denunciatio nominatim facta, excepto crimine percussoris clerici. Vt supra dictum est.

Quid per lo-
cum sacrum
in assertionem
posita intel-
ligatur.

Rursus queri potest, quid hic intelligendum sit per locum sacrum. Respondetur, primo ac precipue sub hac appellatione comprehendere templum consecratum, aut benedictum, vt per senotum est. Deinde cõmeterium eius, quod etiam solet esse benedictum, & regulariter est ad sepeliendos fideles deputatum: & ita iura citata fere de cõmeterio loquuntur. Potest autem hoc cõmeterium interdum esse cõtinguum, interdum disinctum à templo, vt colligitur ex capitulo vnico de Consecratione Ecclesiæ, vel alt. in sexto, & quod ad præsentem rem attinet, eadem ratio de vtroque est. Rursus, si in aliquo loco consuevit Missa dici, quamuis aliter consecratus, aut benedictus non sit, non potest in eo excommunicatus sepeliri: quia ipsa Missæ celebratione quasi sacralur locus ille, vt dicitur in ca. *Ecclesiæ*, de immunit. Eccles. Et sumitur ex cap. vlt. de Consec. Ecclesiæ, vel alt. vbi id notat Glossa. Ex qua vlt. colligi potest, locum deputatum auctoritate Episcopi, vel vt in eo diuina officia peragantur, vel ad hoc ratum vt in eo sepeliatur corpora fidelium, etiâ si alia benedictione consecratus non sit, censeri sacrum quoad præsentem effectum, vt in eo non possit excommunicatus sepeliri. Primo, quia per dedicationem ad diuinum cultum, si sufficienti auctoritate fiat, res efficitur sacra, & veneratione digna, ita vt ad profanos vsus conuerti non debeat. Deinde, & maxime, quia iura absolute prohibent excommunicato Ecclesiasticam sepulturam. Non est autem de ratione Ecclesiasticæ sepulturæ, vt locus, in quo fit, speciali benedictione sit consecratus, sed sufficit, vt Ecclesiæ, seu pastorem eius auctoritate ad illud munus destinatus sit. Vnde vlt. existimo idem fore dicendum si recepta consuetudine locus aliquis ad hoc tantum sepeliendi fideles destinatus sit, etiam si de speciali Episcopi auctoritate, seu approbatione non constet, tum quia consuetudo vim habet legis, tum etiam, quia ibi interuenit saltem tacita approbatio prelatorum Ecclesiæ: tum denique quia ipso vsu talis functionis, quæ merito sacra habetur, & propter reliquias fidelium, quæ ibi repositæ sunt, & propter funerale officium, quod ibi perficitur, locus ille aliquo modo sacralur.

Addunt præterea nonnulli Doctores, non solum hæc loca, sed etiam illa, quæ sunt vicina templis, & cõmeteriis, in quibus diuina officia celebrantur, reduci aliquo modo ad loca sacra, ita vt in eis excommunicati corpus sepeliri non possit. Ita Abbas in dict. c. *Sacris*, nu. 3 & colligit ex illo textu, quatenus ait; si contingat corpus excommunicati in loco sa-

cro esse sepultum, exhumandum esse, & procul ab Ecclesiastica sepultura iactandum. Quod hinc interrogas quanta futura sit distantia, respondet. Quanta sufficiat, vt sacer dotes in templo cantantes, aut sacrificantes, nec videri possint, nec audiri. arg. c. *Quod in te*, de Pœn. & remis. Sed inde nihil probatur: nam ibi solum est sermo de excom. viuentis, qui prohibetur diuinis interesse etiam extra Ecclesiam è vicino loco, vnde illa videre possit, vel audire, quod in corporibus defunctorum locum non habet. Non existimo etiam in eo rigore esse accipiendam particulam *procul*. sed vt idem significat quod extra illum locum: est enim illa phrasis latina, quæ etiam indicat seueritatem & rigorem iuris, id præcipiendū. Quapropter si locus quantumvis vicinus, & contiguus Ecclesiæ vel cõmeterio eius, communi existimatione profanus, & cõmunis habeatur, v.g. via publica, aut domus aliqua, non erit contra censuram, si in eo excommunicatus sepeliatur: quod expresse notauit Gloss. in Clem. i. verb. *Cõmeteriis*. de Sepult. Atque ob eam causam, si cõmeterium prius benedictum ex pietate & priuata auctoritate fidelium, aut clericorum amplifietur, illa pars terræ, quæ sine vlla benedictione, vel Episcopi deputatione additur, non censetur sacra, etiam ad hunc effectum, de quo agimus: est enim de illa eadem ratio, quæ de quolibet alio vulgari loco coniuncto, nisi fortasse iam esset communi consuetudine illa pars recepta, & sacris vsibus, aut sepulturæ fidelium applicata, vt totum illud per modum vnius censeretur: tunc enim à toto illo loco excludendum esset excommunicati corpus, iuxta superius dicta.

Quam penam incurrat sepeliens excommunicatum in loco sacro.

Tandem inquiri hic potest, quam penam incurrant, qui excommunicatum vitandum Ecclesiasticæ tradunt sepulturæ. Nam quod grauiter peccent clarum est, nam, vt dixi, prohibitio illos respicit, & est de re graui, & seuerè obligans, alias parui momenti esset lex imponens hanc penam. Primo ergo iure communi incurritur propter hanc transgressionem excommunicatio minor, vt notauit Abbas in cap. *Sacris*, de Sepult. id colligens ex illis verbis. *Non communicamus defunctis*, inde enim constat hanc esse communicationem quandam, & consequenter illi respondere generalem penam impositam communicantibus cum excommunicato. Secundo poena aucta est in Clement. i. de sepulturis: Vbi ipso iure excommunicantur excommunicatione maiori illi, qui excommunicatos in cõmeteriis, vel locis sacris sepeliunt, & cum eo grauamine, vt nullatenus absoluantur, nisi prius ad arbitrium diocesani Episcopi, eis quibus per id fuerit iniuria irrogata, satisfactionem exhibuerint competentem. Quo fit, vt absolutio aliter data, nulla sit, nam hanc vim habet illa particula. *Nullatenus absoluantur*, vt notauit Nauarrus ex Glossa in Clementina de Sequest. possit. verb. *Nullatenus absoluantur*.

Sunt autem circa modum & limitationem, quæ hæc poena in dicto textu imponitur, nonnulla aduertenda: hæc enim sunt verba illius textus, *Qui propria temeritate audacia in cõmeteriis excommunicatos publice, aut nominatim, scienter sepelire præsumunt, &c.* Omnium enim horum verborum proprietates tenenda est, & ad illam est hæc poena coarctanda, vt notauit Caiet. in Sum. verb. *Excom. ca. 3. 6.* & Nauarr. in Sum. c. 27. n. 137. Itaque, iuxta regulas superius traditas decensuris in communi, hanc excommunicationem non incurrit, qui ex ignorantia etiâ culpabili hoc præstat, propter particulam illam: *scienter præsumunt*: neque etiam qui graui metu coacti id efficiunt propter verbum illud, *Qui propria temeritate audacia*. Rursus solum excommunicantur qui in cõmete-

Regulæ

Gloss.

8

Clem. i. de Sepult.

Clem. i. de Sepult. pr. pendit.

9

Caiet. Nauarr.

cõmete-

cœmeteriis, &c. Vnde videtur colligi, si in aliis locis etiam deputatis ad sepulchra fidelium hoc fiat, non incurrere hanc excommunicationem. Sed id non existimo verum, nam in primis non est dubium quin sub illa voce à fortiori comprehendatur Ecclesia, vt omnes exponunt: nam cœmeterium est tãquam accessorium, & minus principale, & immunitatem habet ratione Ecclesiæ. Deinde omnis locus, etiam si ab Ecclesia separatus sit, si ab Episcopo sit ad hunc vsu deputatus, hanc etiam immunitatem habet; & ideo nomine cœmeterij comprehenditur, vt Glossa ibi significauit, quamuis videatur requirere quod sit ab Episcopo benedictus. Existimo tamen satis esse quod sit deputatus ad illum vsu, nam hoc ipso, sit aliquo modo sacer, vt supra dixi. Denique iura, quæ de hac materia loquuntur, nomine cœmeterij comprehendunt omnem locum ad sepulchram Ecclesiasticam aptum, ergo ita est sumendum in illo loco abique alia limitatione, secus vero esset si sepultura daretur in agro, vel loco profano, vt Nauar. notat, & infra iterum attingemus.

Rursus verbum sepeliendi in rigore significare videtur actionem immittendi cadaver in sepulchrum: atq; ita solum videtur ibi excommunicari illi duo, vel tres homines, qui propriis manibus illam postremam actionem funeris exequentur. Quam interpretationem sequitur Caiet. quem Nauar. sequi videtur, ne in aliud inconueniens, seu extremum incidat, concedendo, quam plures prosequentes funus excommunicatos manere. Vereor tamen illam tam rigorosam verbi acceptionem (etiam si pœnæ restringenda sint) nimiam esse, & alienam à mente legislatoris. Nam si interpretamur hoc modo, vix vnam illam excommunicatio incurreretur: qui enim actionem illam sepeliendi exequentur, & semper sunt homines inferioris conditionis, & rudes, qui frequentius, vel ignorant factum, velius, vel certe, si relinquantur, facile metu compellentur ad id faciendum. Propter quod merito Glossa ibi dixit, constitutionem illam ludibrio esse, si ita eam interpretemur. Et sane qui attente ponderauerit illa prima verba textus, *Eos, qui propriè temeritate audacia, non sine contemptu diuinum Ecclesiæ, &c.* facile intelliget, non esse posita propter vnum, vel alium hominem, qui tãquam organum ab alio morum & fortasse coactum, cadaver terræ mandat, sed propter eos, qui sua auctoritate & imperio excommunicatum in cœmeterio sepelire faciunt: illi enim & in morali proprietate, & in rigore iuris sepelire dicuntur iuxta textum in ca. *Mulier: S. illi vero*, de Sent. excomm. Nam, licet ibi sit sermo de alio delicto violentè percutiendi clericum: ratio tamen vniuersalis est, scilicet. *Cum is committat vere, cuius auctoritate, vel mandato delictum committi probatur.* Non opinor tamen verbum illud extendendum, vltra mandantes, & exequentes: hi enim comprehenduntur, si per alias particulas non excusentur: illi vero, qui solum comitantur funus, vel etiam qui cantant, & crucem, aut lumina deferunt, ibi non comprehenduntur: quia illi reuera non sepeliunt cum proprietate, etiam si aliquando vulgari, & trãlata significatione ita loquamur.

Imo vltèrius opinor non comprehendendi cooperantes remote, cuiusmodi censerì possunt fodientes sepulchrum, si postea sua opera cadaver in illud non inferant, nec terra operiant: item suis humeris deferentes cadaver vsque ad Ecclesiam, item consulentes, vel fauorem aliquem dantes, non enim opinor hos omnes incurrere hanc excommunicationem, quia propriè dici non possunt sepelire: & non oportet pœnalem canonem extendere ad omnes fautores, vel cooperatores, quando auctor eius id non exprimit, neque ex verbis illius satis colligi potest. Vnde multo minus extendenda est hæc pœna ad eos, qui possitue non cooperantur, sed tantum non impediunt, etiam si possint, & debeant, licet nonnulli

Canonistæ oppositum teneant ob e. *Quanta*, de Sent. excom. vbi dicitur, *Eos delinquentibus fauere interpretamur, qui, cum possint, manifesto facinori desinunt obviare.* Sed, licet fateamur huiusmodi non impediens aliquo modo fauere moraliter loquendo, negamus tamen omnes fauores hanc excommunicationem incurrere, nisi ita faueant, vt auctoritatem præbeant, & sint quasi auctores delicti. Neque obstat, quod in eodem ca. *Quanta*, dicitur agentes & consentientes pari pœna plectendos esse, tum quia in pœnis humanis semper pendet ex voluntate legislatoris quod actum ita extendatur pœna, quæ voluntas ex verbis legis colligenda est: quod autem feratur solum in agentes, non est sufficiens argumentum, ferri etiam in consentientes: & ideo in illo textu facta est illa exceptio specialiter in delicto violentæ percussione clericum: tum etiam, quia ibi Glossa per consentientes intelligit eos, qui cooperantur præstando auctoritatem, quamuis illa expositio non videatur illi textui accommodata, quia omnes impediens, cum possint, consentientes ibi appellantur, cum tamen non semper cooperentur, neq; auctoritatem præbeant: tamen ad rem, de qua agimus, esset illa interpretatio sufficiens.

Dices, omnes illi, qui cooperantur funeri, propriissime dici possunt sepelire cadaver, quia vt quis dicitur sepelire, non est necesse vt totam actionem sepeliendi faciat, aut rotaliter, sed satis est, quod vel partem eius faciat, vel partialiter concurrat: nam si duo v. g. se mutuo iuuantes accipiant corpus defuncti, & in sepulchrum immittant, & terra cooperiant, vterque sine dubio manet excommunicatus, & tamè neuter est causa totalis, sed partialis: ergo similiter, qui tumultum effodit, vel corpus defert, & c. excommunicati erunt: nam etiam hi habent concursum partialem: ergo etiam erunt excommunicati: nam actus sepeliendi reuera videtur includere has omnes actiones, videlicet deferre corpus, aperire sepulchrum, & c. ergo qui facit quamcunque partem huius actus, partialiter sepelire: quod satis est, vt sepelire dicatur: & consequenter, vt excommunicationem incurrat. Et confirmatur, nam omnes hi participant in crimine cù eo, qui principaliter excommunicatur: sed omnes participantes in crimine eandem excommunicationem incurrunt iuxta c. *Nuper*, de Sent. excom. ergo. Ad argumentum respondetur, reuera id esse probabile saltem de illo duplici modo concurrendi, fodiendo sepulchrum, & deferendo cadaver: nihilominus tamen respondeo illas actiones, licet sint antecedentes, & necessariae ad actum sepeliendi, esse tamen valde remotas: & non includi in ipso actu propriè sumpto: ideoque satis etiam probabiliter excusari ab hac pœna, seu excludi à rigorosa significatione verbi sepeliendi, ad quam lex pœnalis limitanda est. Ad confirmationem responderetur, æquiuocationem in ea committi, nam excommunicationem in participantes, de qua est sermo in ca. *Nuper*, non incurritur, donec principalis delinquens excommunicationem incurrat, nam debet esse illa participatio cum excommunicato, & ideo necesse

est, vt supponatur aliquis excommunicatus, cui aliis postea in crimine comunicans excommunicetur, vt aperte declaratur in c. *Si concubina*, de Sēt. exco. At vero in nostro casu hi, qui participare dicuntur in crimine sepeliendi excommunicatum in loco sacro, cooperantur crimini ante excommunicationem contractam: hoc autem modo non omnes participantes in crimine cum principali delinquentem incurrunt semper eandem excommunicationis pœnam iure latam, nisi in ipso iure sufficienter declaratur, quod in præfenti non fit.

Vltimo circa hanc excommunicationem aduertendum est, eandem in particulari esse latam in ca. 2. de her. lib. 6. contra eos, qui hæreticos, vel fautores eorum scienter præsumunt Ecclesiasticæ tradere sepultura;

12.
Obiectio.

Confirmatio.

Obiectionis solutio.

Confirmatio enodatur.

23

pultura, quam eodem modo, & cum eisdem limitationibus intelligendam cenſeo. Additur tamen ibi duplex grauamen in hæreſeos deſolationem: vnum eſt, vt qui hæreticum ſepeliuit, abſolutionis beneficium non mereatur, niſi propriis manibus publice extumulet, & proijciat huiusmodi corpus damnatū. Per vltimum autem verbū videtur hoc limitadum ad eos, qui per publicam ſententiā de hæreſi damnati ſunt, nam ſolū illi videtur in rigore dici damnati, & quando in illo textu illa limitatio non eſſet adhibita, ex vi Extrauagantis, *Ad euitanda*, nunc eſſet adicienda. Et cum eadem intelligendum eſt aliud grauamen, quod *locus ille perpetua careat ſepultura*: ita vt amplius expiari, aut reconciliari non poſſit: quod ego intelligo de loco proprio, & adæquato, non de toto templo, quia pœnæ reſtringendæ ſunt. Nonnulli vero extendunt illam excommunicationem ad eos qui ſepeliunt hæreticum etiam extra locum ſacrum, ſi cum aliis ſolemnitatibus & cæremoniis Eccleſiaſticis illum ſepeliunt. Quod ſentit Antonin. 3. p. tit. 24. cap. 5. Angelus *Excommunicationis*, 7. caſu 28. & verb. *Hæreticus*, §. 17. & Sylueſt. *Excommunicationis*, 9. num. 58. quamuis non ſatis clare. Oppoſitum tamen probabilius cenſeo, quia pœnæ reſtringendæ ſunt, & illa ſimpliciter loquendo non eſt Eccleſiaſtica ſepultura. Item, quia textus addens, quod locus ille perpetuo careat ſepultura, ſupponit illud ad illud munus deputatum eſſe. Et ita ſentit Ledefma 2. p. 4. qu. 26. art. 1. excom. 27. Adde denique, eos qui hanc excommunicationem maiorem incurrunt, ſepeliendo excommunicatum in loco ſacro non incurrere ſimul aliam excommunicationem minorem, quam diximus incurrere iure ordinario propter hanc communicationem cum excommunicato: quia per hoc ſpeciale ius commutata videtur excommunicatione minor in maiorem, vel ita aucta, vt ex minore maior ſit effecta: non vero eſt multiplicata excommunicatione, quia nulla eſt neceſſitas ita interpretandi, aut multiplicandi cenſuras, maxime cum locum etiam hic habeat vulgatum principium de reſtringendis odiis potius, quam amplificandis.

Quoniam dicitur in textu im-
probatum.

Excommunicatus deſunctus priuatur omni honore Eccleſiaſtico, qui in tumulatione fieri ſolet.

2. Concluſio.

14

Secundo principaliter dicendum eſt, ratione excommunicationis priuari deſunctum omni honore Eccleſiaſtico proprio fidelium. Hæc aſſertio ſequitur ex præcedere, cum quia huiusmodi honor totus ordinatur ad Eccleſiaſticam ſepulturam, tum etiam quia hæc eſt quædam moralis communicatio cum deſuncto. Vnde hic etiam locum habet illud principium, vt cui non communicauimus viuo, nō communicemus deſuncto. Et præterea ſunt de hac re aliqua iura ex quibus hoc in particulari ſumi poſſeſt: dicitur enim in ca. *Placuit*, 23. qu. 5. *Pro iis, qui volunt ſibi mortem violentam inferunt, nullam eſſe in oblatione commemorationem faciendam, neq. cum ſalutis ad ſepulturam eorum cadauera deducenda.* Vbi Gloſſa intelligit huiusmodi peccatorū corpora non eſſe donanda Eccleſiaſtica ſepultura, ſed canina (vt ipſa loquitur) & ideo etiam præcipitur, vt talia corpora ſine Eccleſiaſtico honore ad talem ſepulturam deferantur: quoniam hoc eſt veluti conſequens ad illud. Contingit quidem interdum aliquem priuari pompa funeris Eccleſiaſtica, licet non priuetur Eccleſiaſtica ſepultura, vt apparet ex cap. *Super eo*, de Raptoribus: & conuerſo tamen nunquam aliquis priuatur Eccleſiaſtica ſepultura, quin prædicto etiā honore conſequenter priuetur: nam indecens valde eſt, vt ad locum profanum, & ſepulturam quodammodo communem cum beſtiis, cum pompa fune-

Abri corpus deferatur. Quod maxime verum habet, quando illa priuatio ſepulturæ fit ex vi cenſuræ excommunicationis propter generalem priuationem communicationis, quam etiam reſpectu deſunctorum talis cenſura includit.

Præterea prohibentur clerici ne oblationes ſeu eleemoſynas pro excommunicatis accipiant, c. *Sacrilegium*, & c. *anobis*, 2. de Sent. excom. nimirum, quia nullo Eccleſiaſtico obſequium eis impendendum eſt: ſi enim clerici poſſent corpus excommunicati comitari, poſſent etiam eleemoſynam aliquam ob eam cauſam accipere. Adde præterea non ſolum ſacerdotes non debere huiusmodi cultum ſeu honorem exhibere excommunicatis, verum etiam nec laicos, nam, licet curatio funeris, & pompa exequiarum magis ſint ſolatio viuorum, quam ſubſidia mortuorum, vt dicitur in cap. *Anima*, 13. quaſi ſecunda, nihilominus in pœnam excommunicati vult Eccleſia, vt hoc etiam ſolatio viuentes priuentur: quoniam id non fit ſine aliquo honore, & ideo nec ſine aliqua cōmunicatione cum excommunicato. Eſt tamen diſcrimē: nam, ſi clerici exhiberent propriam funeralem curam iuxta Eccleſiæ morem eſſet illa cōmunicatio in diuinis cum excommunicato, atque adeo ex genere ſuo graue peccatum: honor vero alius exhibitus à laicis tantum eſſet ciuilibis, & humana cōmunicatio, de cuius ratione, & grauitate poſtea dicturi ſumus.

Hic vero dubitari poſſet, an clerici exhibentes excommunicato hunc honorem irregulares ſiant, per cap. *Super eo*, de Raptoribus. vbi de Presbyteris, & clericis, qui ſepulturæ raptoris, de quo ibi eſt ſermo, intereſſe, vel eleemoſynas accipere attentauerint, dicitur, *Ordinis ſui damnum irreuerſibiliter patiantur*. Reſpondetur breuiter nullam propter hoc delictum latam eſſe irregularitatem: quia in aliis iuribus non habetur, & ex illo non probatur: quia neque illa pœna videtur irregularitas, quæ ipſo iure incurritur, ſed deſectio vel ſuſpenſio perpetua per Episcopum imponenda, vt ibi notat Abbas num. 2. & illa pœna ſpecialis eſt in eo caſu de raptoribus in odium illius delicti: & ideo non eſt ad alios caſus extendenda.

D DISPUTATIO XIII.

De quinto effectū excommunicationis, qui eſt priuatio ſeu inhabilitas ad Eccleſiaſtica beneficia percipienda, vel eorum fructus.

ACTENVS diximus de priuatione ſpiritualiū bonorum, quæ ad internum animæ commodum propinquius ſpectare videntur, nunc dicendum eſt de aliis bonis ſpiritualibus externis, & quæ aliquod temporale commodum habent annexum, quæ ſunt beneficia Eccleſiaſtica, & fructus eorum de quibus hic dicemus, prius de beneficiis, deinde de fructibus eorum.

SECTIO I.

Primum, per excommunicationem fiat aliquis incapax beneficii, & dignitatis Eccleſiaſticae.

Questio hæc intelligi poſſeſt, vel de beneficiis obtentis ante excommunicationem, vel in futurum obtinendis. De prioribus, certum eſt, ligatum excommunicationis cenſura non priuari ipſo facto

15
Clerici non poſſunt pro deſunctis excommunicatis oblationes accipere, aut oblationes offerre.

16
An clerici hunc bonorum rem excom. impendentes, irregulares ſiant.

17
Bona, An oblationes.

18
Excom. non priuatur beneficium obtinendum.